2/24
5.4.2024
Eläkkeensaajien Keskusliiton jäsenlehti
Pensionstagarnas Centralförbunds medlemstidning

Eläkkeensaaja

EKL

Pirkko Lahti Eläkkeensaaja-lehden kolumnistiksi

s. 13

KUVA: ANNELI VELHO

teema

EUROOPPA & MONIKULTTUURISUUS

PÄÄKIRJOITUS

Simo Paassilta
päätoimittaja
Eläkkeensaajien Keskusliiton puheenjohtaja

Vapaaehtoistyötä pitää tukea

i Ledarartikel på svenska, sidan 39.

Eläkeläisjärjestöjen jäsenyhdistykset ovat upporikkaita, vaikka ne eivät rahassa kylvekään. Sitä rikkautta, joka yhdistyksien toiminnasta kumpuaa, ei rahassa voi mitata eikä se näy tilinpäätöksissä. Rikkaus on yhteisöllisyyttä, yhdessä tekemisen iloa ja toisista huolehtimista. Se on sitä kuuluisaa sosiaalista pääomaa. Eläkeläisjärjestöjen työ lisää ja ylläpitää ikääntyneiden sosiaalista, psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia. Mutta rahaakin tarvitaan monipuolisen toiminnan pyörittämiseen

Viime vuonna päätetty sosiaaliala- ja terveystoimen uudistus, SOTE, siirtää kunnilta vastuun sosiaali- ja terveyspalveluista perustettaville hyvinvointialueille, mutta kunnille jää vastuu asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä.

Tämä tulee nostamaan entisestään vapaaehtoisuuteen perustuvien toimijoiden merkitystä. Kunnat tulevat tarvitsemaan niiden kumppanuutta. Tätä vapaaehtoistyötä kuntien ja kaupunkien tulisi nykyistä enemmän arvostaa ja tukea avustuksin ja maksuttomilla toimitiloilla.

Sote-uudistuksen jälkeisessä elämässä paikallistason eläkeläisjärjestöjen tulisi tehdä aikaisempaa enemmän yhteistyötä. Tähän pitäisi olla hyvät mahdollisuudet, koska tosiasia on, että eläkeläisjärjestöillä on enemmän yhteisiä intressejä kuin toisiaan erottavia.

Eläkeläisjärjestöjen vapaaehtoistyö on varsin mittavaa. Viime vuoden tilastojen mukaan EETUN neljän suurimman eläkejärjestön – Eläkeliitto. Eläkeläiset, Eläkkeensaajien Keskusliitto ja Kansalliset seniorit – paikallisyhdistyksissä vapaaehtoistyötä teki lähes 30 000 henkeä.

Eläkeläisten talkootyön merkitys on hyvinvointiyhteiskunnalle suuriarvoista. Mikäli vastaavat palvelut tuotettaisiin virkatyönä, tarkoitukseen tulisi palkata melkoinen joukko väkeä ja tämä on sula mahdottomuus. Siksi kuntien ja hyvinvointialueiden tulisi tunnistaa tämä tosiasia ja nykyistä avokätisemmin avustaa rahallisesti omalla alueellaan toimivia alueensa eläkeläisyhdistyksiä ja niiden yhteenliittymiä sekä järjestää niille maksuttomia toimitiloja.

Monet kunnat ovat oivaltaneet vapaaehtoistyön merkityksen ja arvon, mutta useiden kuntien kohdalla olisi parantamisen varaa. Hyvinvointialueiden suhtautumisen eläkeläisten vapaaehtoistoimintaa on nuivaa. Kun olen tutustunut usean hyvinvointialueen järjestöavustusperiaatteisiin, niin on käynyt selville, etteivät ne ole ollenkaan avustaneet eläkeläisjärjestöjä. Ne ovat vain todenneet, että näiden järjestöjen tukeminen kuuluu yksinomaan kunnille.

Tutustuu siltä, etteivät näiden organisaatioiden päättäjät ole sisäistäneet heille kuuluvaa tehtävää edistää monipuolisesti alueensa asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia. Kiistaton tosiasia on, että eläkejärjestöjen paikallisyhdistysten vapaaehtoistyö parantaa ikäihmisten fyysistä ja henkistä hyvinvointia ja lisäksi se on täsmälääkettä yksinäisyyden torjunnassa. Sen tukemiseen kannattaisi satsata.

EKL Eläkkeensaaja
54. vuosikerta

Eläkkeensaaja-lehti, PL 168, 00531 Helsinki
www.ekl.fi/tietoa-meista/elakkeensaaja-lehti

ILMESTYMISAIKATAULU 2024

Numero	3	4	5	6
Toimituksellinen aineisto	8.4.	22.7.	10.9.	29.10.
Ilmoitusvaraukset ja aineisto	8.5.	14.8.	2.10.	20.11.
Lehtirekisterimuutokset	17.5.	21.8.	9.10.	27.11.
Ilmestyy	31.5.	6.9.	25.10.	13.12.

Aineistot mieluiten sähköpostitse: toimitus@ekl.fi
Mediainfo: www.ekl.fi/tietoa-meista/elakkeensaaja-lehti/ilmoitusmyynti

PÄÄTOIMITTAJA
Simo Paassilta, 050 522 1201
simo.paassilta@gmail.com

TOIMITUSSIHTEERI
Anneli Velho
09 6126 8444, 044 263 7021
anneli.velho@ekl.fi

TAITTO:
Vitale Ay / Taina Leino
PAINO:
Sanoma Manu Oy, Tampere

ISSN 0355-6557

Lehti on Aikakausmedia ry:n jäsen.

ILMOITUSHINNAT 2024
2,00 €/pmm
mainostoimistoalennus –15 %

ILMOITUSMYYNTI
Satu Välimaa
09 6126 8428, 045 110 4122
satu.valimaa@ekl.fi

JÄSEN- JA LEHTIREKISTERI
jasenasiat@ekl.fi
09 6126 840

Huom!
Jäsen ilmoittaa muutoksistaan omaan yhdistykseensä, joka toimittaa tiedot edelleen liittoon.

Kenelle lähetän mitäkin aineistoja? KENEEN OTAN YHTEYTTÄ?

Osoitteenmuutokset, lehtirekisteri
jasenasiat@ekl.fi

Lehden irtonumerot esimerkiksi yhdistysten tapahtumiin
Lehtinipputilaukset on tehtävä niin ajoissa, että ne voidaan lähettää yhdistykselle suoraan painosta. Lehtinipputilausten pitää olla meillä viimeistään 2 viikkoa ennen lehden ilmestymispäivää.
satu.valimaa@ekl.fi

Lehtijutut ja niihin liittyvät kuvat
toimitus@ekl.fi

Yhdistysten ja piirien ilmoitukset
kuten kokouskutsut, kiitosilmoitukset ja muut maksulliset ilmoitukset
satu.valimaa@ekl.fi

Maksuttomat: ansiomerkkilistat ja yhdistysten merkkipäivätiedot
sissi.kahkonen@ekl.fi
Huom! Piireissä tapahtuu -tiedot vain numeroihin 1 ja 4

Kilpailutoimintaan liittyvät jutut
marja.raitoharju@ekl.fi

EKL Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry
Pensionstagarnas Centralförbund PCF rf

Haapaniemenkatu 14, 2. krs. PL 168, 00531 Helsinki
toimistoaika ma 8.30–16, ti 9.30–16, ke–pe 8.30–16
puhelinpalvelu ma–pe 10–15, puh. 09 6126 840
sähköposti: etunimi.sukunimi@ekl.fi

Kivinen Eero	sosiaalipoliitt.asiantuntija	041 522 1696
Kokko Timo	toiminnanjohtaja	09 6126 8420
Kähkönen Sissi	johdon assistentti	09 6126 8421
Lehtimäki Marja-Leena	hallintojohtaja	09 6126 8430
Mohammed Rafi	taloushallinnon assistentti	09 6126 8431
Nissinen Ulla	toimistosihteeri	09 6126 8432
Noresvuo Paula	järjestösuunnittelija	050 522 1946
Raitoharju Marja	järjestösuunnittelija	040 450 6565
Toivonen Petra	järjestöjohtaja	050 306 8816
Utriainen Jarkko	järjestösuunnittelija	09 6126 8434
Vartiainen Pekka	järjestösuunnittelija	09 6126 8436
Velho Anneli	viestinnän suunnittelija	09 6126 8444
Viitanen Juha	järjestösuunnittelija	09 6126 8442
Välimaa Satu	myyntisihteeri	09 6126 8428

KÄPYLÄN TYÖVÄENTALO
Vipusentie 19 A, 00610 Helsinki
Varaukset EKL, 045 110 4122
Talonmies 040 521 2509
www.ekl.fi/tietoa-meista/

EKL OTTAA KANTAA JA VAIKUTTAA

TIEDOTE 21.2.2024

Sukupolvien vastakkainasettelulle ei ole tarvetta

Keskustaopiskelijat laittoivat eilen julkisuuteen kannanoton, jossa se vaati eläkkeensaajia mukaan valtion sopeuttamistalkoisiin.

– Kannanotto on sekä hämmentävä että huvittava. Pitänee onnitella Keskustaopiskelijoita siitä, että edunvalvonta tuotti tulosta ja kaksi sen kolmesta vaatimuksesta on toteutettu jo ennen niiden esittämistä, toinen jo yli kymmenen vuotta sitten, toteaa Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry:n toiminnanjohtaja **Timo Kokko**.

Vaade eläkkeensaajien asumistuen indeksijäädytyksestä tuli voimaan jo tämän vuoden alusta. Indeksitarkistuksia ei tehdä vuosina 2024–2027. Myöskään normaalisti vuosittain asetuksella säädettäviä lämmitys-, vesi- ja kunnossapitokustannuksia ja asumismenojen enimmäismääriä ei tarkisteta tuona aikana.

Lisäksi Keskustaopiskelijat vaativat yli 4 000 € kuussa saavien eläkkeensaajien verotuksen korottamista.

– Eläkkeiden raippavero – viralliselta nimeltään eläketulon lisävero – tuli maamme verojärjestelmään vuonna 2013, joten päättäjät ovat jo yli kymmenen vuotta sitten osanneet ottaa Keskustaopiskelijoiden vaatimuksen huomioon. Eläketulon lisävero on 5,85 % siitä osasta eläketuloa, joka ylittää 47 000 euroa, joten tuo rajakin on Keskustaopiskelijoiden vaatimusten mukainen. Vuonna 2023 raippaveron maksajia on jo noin 85 000. Mielestäni vero täysin perusteeton tilanteessa, jossa eläkkeensaajat maksavat muutenkin samansuuruisesta tulosta enemmän veroa kuin palkansaajat, toiminnanjohtaja Kokko jatkaa.

Kolmasosa maamme lähes 1,6 miljoonasta eläkkeensaajasta saa eläketuloa, joka on alle 1 250 euroa kuukaudessa. köyhyystai syrjäytymisriskissä olevien määrä vuoden 2021 lopussa oli opiskelijoilla 176 000 henkeä kun eläkkeensaajilla vastaava luku oli 248 000 henkeä.

– Eläkkeensaajien Keskusliiton edunvalvonta ei perustu siihen, että nuoremmilta sukupolvilta on leikattava omien etujen säilyttämisen nimissä. Olemme päinvastoin, ja myös suurin osa isovanhemmista on, huolissaan lastensa ja lastenlastensa pärjäämisestä hallituksen leikkauslistojen toteutuessa. Toivottavasti Keskustaopiskelijat ovat vaatimuksillaan poikkeus nuoria edustavien järjestöjen joukossa. Sukupolvien väliselle vastakkainasettelulle ei tässä tilanteessa ole mielestäni tarvetta, Timo Kokko päättää.

Lisätietoja tarvittaessa:
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry
Timo Kokko, toiminnanjohtaja
puh 050 441 3830
timo.kokko@ekl.fi

- Eläkettä saavan hoitotuki
- Terveydenhuollon maksukatto
- Kotipalvelua ilman arvonlisäveroa
- Sote-muistilista suomeksi
- Sote-muistilista ruotsiksi

Kysy lisää esitteistä:
Eero Kivinen, EKL:n sosiaalipoliittinen asiantuntija
p. 041 522 1696, eero.kivinen@ekl.fi
Esitteet myös pdf-muodossa:
www.ekl.fi/edunvalvonta/sote-palvelut

EKL:n esitteet on päivitetty!

ES-LEHDESSÄ ASIAA JA AJANKULUA

Edunvalvontaa ja ajankohtaista s. 4–9

14 Suomen kielen oppimista ja mukavia kohtaamisia

25 Hostellireissulle lastenlasten kanssa

Nuorisokeskus Piispala, Kannonkoski

27 Digitaidoista helpotusta arkeen

Vertaisopastajat Irmeli Salminen (vas.) ja Katja Honganmäki (oik.) kertovat tabletin monista käyttömahdollisuuksista.

PIIRITERVEISET
- Pohjois-Karjala 34
- Uusimaa 36
- PCF 38

TOIMINNAN-JOHTAJALTA

Viesti hallituksen kehysriiheen – Eläkkeensaajilta ei tule leikata

Maan hallitus kokoontuu piakkoin kehysriiheensä päättämään uusista, jopa miljardien eurojen säästöistä ja veronkiristyksistä. Vihreä puolue eduskuntaryhmänsä puheenjohtaja Atte Harjanteen esittämänä vaati jo viime lokakuussa veronkiristyksiä ja leikkauksia eläkkeensaajille. Tästä kirjoitin joululehdessä. Onneksi esitys ei saanut tuolloin kannatusta muilta eduskuntaryhmiltä ja Vihreät jäivät esityksensä kanssa yksin loppuvuoden budjettiäänestyksessä.

Atte Harjanne on liikkeellä taas. Hän ilmoitti 9.3., että 65–74-vuotiaat eläkeläiset ovat Suomen varakkain ikäryhmä ja olisi epäreilu ajatus, että juuri he olisivat kategorisesti sopeutustoimien ulkopuolella säästöpäätöksiä tehtäessä. Tähän asiaan sekä hallituksen kehysriiheen liitto antoi kannanottonsa 22.3.

Muistutimme, että Tilastokeskuksen mukaan nettovarallisuus on tosiaan kyseisessä ikäryhmässä hitusen suurempi kuin 45–54- tai 55–64-vuotiailla. Tämä on täysin luonnollista, koska 65–74-vuotiailla ei ole nuorempiin ikäluokkiin verrattuna juurikaan velkaa. Lisäksi monella on oma asunto, jonka osuus varallisuudesta on kaikkein suurin. Se on jo maksettu ainakin lähes kokonaan työuran aikaisilla tuloilla.

Meillä on kuitenkin edelleen paljon pienituloisia eläkeläisiä. Hankalimmassa asemassa ovat kokonaan tai osin kansaneläkkeen varassa olevat, joita on maassamme hieman alle 500 000 henkeä. Kaikista eläkkeensaajista työeläkkeen ohella kansaneläkettä sai 29 prosenttia. Tilastokeskuksen tuoreimman, vuoden 2021 loppua kuvaavan tilanteen mukaan, Suomessa eli köyhyys- tai syrjäytymisriskin alla 248 000 eläkkeensaajaa. Lukumääräisesti mitattuna puhutaan suurimmasta ryhmästä sosioekonomisen aseman mukaan mitattuna. Määrä oli kasvanut edellisvuodesta 33 000:lla hengellä.

On esitetty, että eläkkeensaajilta tulee leikata niistämällä eläkkeisiin vuosittain tehtävästä indeksitarkistuksesta. Kansaneläkeindeksistä leikkaaminen kohdistuu kaikkein vähävaraisimpiin ja heidän taloutensa ei leikkausta kestä. Tuossa joukossa on paljon ihmisiä, jotka oikeasti joutuvat tekemään päätöksiä ruuan- ja lääkkeidenoston välillä.

Työeläkkeiden kahta indeksiä eli työeläkeindeksiä ja palkkakerrointa leikkaamalla toimet kohdistuivat sekä eläkeläisiin että työssäkäyviin. Työeläkeindeksin kautta leikkaus kohdistuisi eläkeläisiin ja eläkertymän arvon tarkistavan palkkakertoimen kautta tuleviin eläkkeensaajiin. Leikkaukset kohdistuisivat sattumanvaraisesti ja epäsuhtaisesti eri ikäluokkiin ja vaikutukset olisivat suurimmat eläkeläisiin ja lähellä eläkeikää oleviin. Samalla indeksien muuttaminen heikentäisi työeläkkeen määräytymisen ennustettavuutta ja työeläketurvaan kohdistuvaa luottamusta jopa radikaalisti.

Suomessa työeläkevarat eivät ole osa valtiontaloutta ja eläkerahoista päättävät työmarkkinaosapuolet. Indeksien leikkaukset vahvistaisivat työeläkejärjestelmän taloutta ja siten julkista taloutta kokonaisuudessaan, mutta heikentäisivät kunta- ja valtiontaloutta. Valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton Ylelle tekemän arvion mukaan yhden prosentin indeksileikkaus veisi kunnilta noin 20 miljoonan euron verotuotot. Pahiten tämä iskisi kuntiin, joiden väestörakenne on ikääntynyt "kriittisellä tavalla". Niitä on jo 50 eli joka kuudes suomalainen kunta.

Kuntien väestöllisen haavoittuvuuden kolme kriittistä lukua tulevat vanhushuoltosuhteesta, jossa 100:aa työikäistä kohden voi olla korkeintaan 60 yli 65-vuotiasta. Toisena tulee taloudellinen huoltosuhde, jossa 100:aa työllistä kohden tulee olla korkeintaan 180 ei työllistä. Kolmantena kriittisenä lukuna käytetään kunnan asukaslukua, jossa riskirajana pidetään 5 000 asukasta.

Muistutimme kannanotossamme Eläketurvakeskuksen maaliskuun alkupäivinä julkistamasta tutkimuksesta, jonka mukaan yhteensä 30,4 prosenttia, eli lähes kolmannes vastaajista, koki jonkintasoisia vaikeuksia menojensa kattamisessa eläkkeelle jäämisen jälkeen. Jokaisella kansalaisella pitää olla mahdollisuus säästää eläkepäivien tärkeitä ja pakollisia menoeriä varten ilman pelkoa siitä, että mahdolliset taskupohjalle kertyneet eurot leikataan valtion menojen katteeksi.

Vetosimme maan hallitukseen, että se jättäisi säästötoimia suunnitellessaan maamme eläkkeensaajien indeksit ja eläkkeiden veronkorotukset niiden ulkopuolelle. Kohta näemme, että miten kävi.

Timo Kokko

> ***Hankalimmassa asemassa ovat kokonaan tai osin kansaneläkkeen varassa olevat, joita on maassamme hieman alle 500 000 henkeä.***

Maksuton, kaikille avoin seminaari (myös etäyhteys):

Vanhuusoikeuden toteutuminen hyvinvointialueilla

Aika: tiistai 21.5.2024 kello 12–16

Paikka: Rosebud sivullinen -kirjakauppa (kaupan takaosassa), Kaisaniemenkatu 5, Kaisa-talo, Helsinki.

Seminaariin voi osallistua myös etäyhteydellä, ZOOM-linkin saa ilmoittautumisen jälkeen.

Ilmoittautumiset 18.5.2024 mennessä Yrjö Mattilalle yrjo.mattila@helsinki.fi

Seminaarin järjestävät yhteistyössä:
Suomen Sosiaalioikeudellinen Seura ry (SSOS) ja Vanhusoikeuden asiantuntijoiden verkosto (VAASI)

OHJELMASSA MUUN MUASSA:

- Miltä näyttää vanhuusoikeusoikeuden tulevaisuus? SSOS puheenjohtaja **Yrjö Mattila**
- Havaintoja hyvinvointialueiden toiminnasta ikääntyneiden palveluissa, vanhusasiavaltuutettu **Päivi Topo**
- Ikääntyneiden vammaisten oikeuksien toteutuminen, vanhuusoikeuden tutkija **Henna Nikumaa**
- Omaishoidon toteutuminen hyvinvointialueilla, Omaishoitajaliiton oikeudellinen asiantuntija **Elias Vartio**
- 1.1.2025 voimaan astuva vammaispalvelulaki ja sen taustat, juristi **Maija Voutilainen**, THL
- Palvelujen tarpeen arviointi, Invalidiliiton erityisasiantuntija **Ylva Krokfors**
- Yhteenveto ja keskustelua, professori **Sirkka-Liisa Kivelä**

SSOS

Suomen sosiaalioikeudellinen seura SSOS on se taho, joka on tehnyt kantelut Euroopan Sosiaalisten oikeuksien komitealle Suomen sosiaaliturvan tasosta.

Nettisivut: www.sosiaalioikeus.fi

EKL:n hallitus hyväksyi kokouksessaan 7.3.2024 liiton EU-vaaliasiakirjan:

Kohti parempaa Eurooppaa

Ikääntyneet kansalaiset ovat yksi suurimmista ja nopeimmin kasvavista väestöryhmistä ja reilu 20 prosenttia Euroopan väestöstä on jo yli 65-vuotiaita. EU:n on jatkettava aktiivisesti työtään ikäihmisten jokapäiväisen elämän parantamiseksi. EKL vetoaa kaikkiin poliittisiin puolueisiin ja Euroopan parlamenttivaaliehdokkaisiin, jotta he sitoutuisivat työskentelemään sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävän ja köyhyydestä vapaan Euroopan saavuttamiseksi.

Ikääntyvä Eurooppa

EU:n asukkaiden keski-ikä nousee merkittävää tahtia. Ihmiset elävät pidempään samalla, kun syntyvyys on vaihtelevasti laskussa eri maissa. Tämä asettaa omia haasteitaan niin talous- kuin palvelujärjestelmille, mutta EU:n tulee tukea ikääntyvien kansojen hyvinvointia ikäystävällisellä politiikalla.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (EESC) on aktiivisesti tarttunut ikääntymishaasteeseen ja keskustellut tarpeesta luoda Euroopan laajuinen ikäihmisiä koskeva strategia. Strategian tarve on ikääntyvässä Euroopassa suuri ikääntyneiden osallisuuden varmistamiseksi ja kasvattamiseksi. EU:n hoito- ja hoivastrategia suosituksineen hyväksyttiin Euroopan komissiossa vuosi sitten. Tarvitaan kuitenkin strategia, jossa ikäihmiset nähdään ennen kaikkea aktiivisina toimijoina, eikä pelkästään toiminnan kohteina.

- EU kehittää ja ottaa käyttöön unionin laajuisen ikäpoliittisen ohjelman, jolla edistetään ikääntymisen tuomia mahdollisuuksia yli sukupolvirajojen koko Euroopassa
- Työssäjaksamista tuetaan koko Euroopan alueella, jotta työurien tavoitteellinen pidentäminen ei heikennä hyvinvointia
- Sukupuolten välisiä eroja tuloissa ja työtehtävissä torjutaan, jotta jokaisella on työuransa aikana mahdollisuus toimeentuloon, työhön ja myöhemmällä iällä eläkkeeseen
- Ikääntyneiden oikeuksia hoitoon, toimeentuloon ja osallisuuteen edistetään
- Tuetaan työperäistä maahanmuuttoa unionin alueelle ja alueella
- Ikääntyneille luodaan selkeitä ohjeita muuttamiseen EU:n alueella, jotta tuetaan perhesuhteita EU:n sisällä
- Laajennetaan EU:n ikäsyrjinnän vastaista lainsäädäntöä työelämän ulkopuolelle
- Torjutaan ikäsyrjintää kaikilla elämän aloilla, edistetään eri ikäluokat huomioivia käytäntöjä
- EU:n alueella kerättävän kyselydatan ikärajoitukset poistetaan, velvoitetaan etenkin julkiseen päätöksentekoon koskevaa kyselytietoa kerättäväksi ilman yläikärajaa
- EU edistää digitaalisen siirtymän esteettömyyttä etenkin vanhemmille ikäluokille

Kansalaisten Eurooppa

Euroopan vahvin voimavara on sen kansalaiset ja täällä asuvat. Unioni tukee kansalaisten osallistumismahdollisuuksia ja torjuu syrjäytymistä sekä yksinäisyyttä.

Kansalaisyhteiskunnan tukeminen EU:ssa

- EU tuottaa kansalaisjärjestöille nykyistä toimivammin saavutettavia kanavia hakea rahoitusta hankkeisiin, joilla lisätään hyvinvointia ja osallisuutta alueellisesti
- Kansalaisjärjestöille luodaan selkeä ja aktiivinen kanava EU-päätöksentekoon vaikuttamiseen, jota kautta järjestöt voivat antaa lausuntoja ja palautetta suoraan komissiolle, parlamentille ja neuvostolle
- Järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan järjestelmällistä ja pysyvää osallistumista talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson eri vaiheisiin koskevat periaatteet on määriteltävä EU:n asetuksessa
- Luodaan Euroopan laajuinen toimintamalli yksinäisyyden ja syrjäytymisen torjuntaan

Eurooppalainen hyvinvointi ja talous

Sosiaalinen pilari muodostaa laajan perustan hyvinvoinnille. EU ja koko Eurooppa on kulkenut monta vuotta kriisistä toiseen, mutta osallisuuden edistämisen ja huono-osaisuuden torjunnalla on näistä noustu entistä vahvempana.

- Hyvinvoinnin lisäämistä tulee eurooppalaisella tasolla tehdä erityisesti eriarvoisuutta torjumalla
- Koko unioni lisää sosiaali- ja terveyspalveluiden toimivuutta panostamalla erityisesti peruspalveluihin, jotka ovat maksuttomia ja saavutettavia
- Ikääntyneiden hyvinvointiin panostetaan lisäämällä ikääntyneiden eurooppalaisten osallisuutta päätöksenteossa ja kuulemalla heitä
- Hyvinvointialojen työntekijöiden työhyvinvointiin panostamalla koko EU on houkutteleva ja hyvä paikka palveluiden tärkeimmälle elementille
- Unionin talouspoliittinen linja edistää talouskasvua panostamalla juuri kasvua tuottaviin tahoihin, eli työntekijöihin ja kuluttajiin
- Koko EU:n laajuista vihreää siirtymää edistetään, jotta jokainen Euroopan asukas ja ympäristö voi hyvin. EU on vihreän siirtymän edelläkävijä, josta haetaan mallia koko maailmaan
- EU tunnustaa ja tunnistaa ikääntyneiden eurooppalaisten merkittävän panostuksen sisämarkkinoille
- EU:n alueella poistetaan yläikäraja eläkevakuuttamisesta ja torjutaan ikäsyrjintää työelämässä
- Ikääntyneiden pienituloisuutta torjutaan koko unionin alueella. Eläkejärjestelmiä rohkaistaan olemaan vakaita ja ennakoivia
- EU antaa suosituksen ikääntyneiden kohtuulliselle toimeentulolle

Tiesitkö mahdollisuudesta äänestää kotona?

Vuoden 2024 europarlamenttivaaleissa kirjallisen tai puhelimitse tehdyn kotiäänestykseen ilmoittautumisen tulee olla perillä oman kunnan keskusvaalilautakunnassa viimeistään TIISTAINA 28.5.2024 ENNEN KELLO 16.

Henkilö saa äänestää ennakkoon kotonaan, mikäli hänen kykynsä liikkua ja toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse kotimaan ennakkoäänestyspaikkaan tai vaalipäivänä äänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia.

Esimerkiksi vammasta tai sairaudesta ei tarvitse esittää lääkärintodistusta. Äänestäjän ei myöskään tarvitse erityisesti todistella sitä, mikä aiheuttaa kohtuuttomat vaikeudet.

Kotiäänestyksessä tulee äänestäjän lisäksi olla läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö. Tämä henkilö ei voi olla vaaleissa ehdokkaana oleva.

Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestäjän kanssa samassa taloudessa asuva omaishoidon tuesta annetussa laissa tarkoitettu omaishoitaja.

Käytä ääntäsi!

EU-VAALIT 2024

Vaalipäivän äänestys sunnuntai 9.6.2024

Ennakkoäänestys kotimaassa 29.5.–4.6.2024

Kotiäänestykseen ilmoittautuminen päättyy tiistaina 28.5.2024 kello 16.00

Omaishoitajan äänestämisestä on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle samalla, kun ilmoittautuminen kotiäänestykseen tehdään.

Kotiäänestyslomake ja kuntien keskusvaalilautakuntien yhteystiedot: vaalit.fi/aanestaminen-kotona

EETUn EU-vaalikysely puolueille

KYSELYN TOTEUTUS JA AJANKOHTA:
Kaikille yhdeksälle eduskuntapuolueelle lähettiin sähköpostitse EETUn europarlamenttivaalikysely 30.1. Vastausaikaa oli 28.2. EETU sai vastaukset europarlamenttivaalikyselyyn seitsemältä eduskuntapuolueelta.
Perussuomalaiset ja Liike Nyt eivät vastanneet kyselyyn.

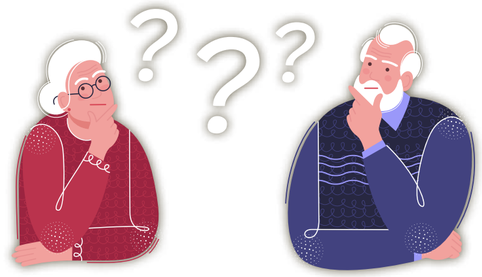

NÄIN PUOLUEET VASTASIVAT:

Europarlamenttivaalikysymykset

1. **Miten puolueenne EU-vaalitavoitteissa on huomioitu väestön ikääntyminen Euroopassa?**
2. **Mikä on puolueenne kanta Euroopan laajuisen ikäihmisiä koskevan strategian aikaan saamiseksi? *****
3. **Pitäisikö puolueenne mielestä YK:n yleismaailmallista ikäihmisten ihmisoikeuksien aikaansaamista edistää EU-tasolla? Jos vastasitte kyllä, niin miten käytännössä edistätte tätä tavoitetta eri EU-elimissä?**

Kansallinen Kokoomus

1 Kokoomuksen EU-vaaliohjelma julkaistaan tämän hetken suunnitelman mukaan huhtikuussa, eikä sen sisältöä koskevia päätöksiä ole vielä tätä kyselyä laadittaessa tehtynä. Yleisellä tasolla voidaan todeta, että kokoomus pitää väestön ikääntymistä sekä Suomen että koko Euroopan nykyhetken ja tulevaisuuden kannalta yhtenä tärkeimmistä kysymyksistä, joka edellyttää kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä otetta kaiken politiikan suunnittelussa ja toteuttamisessa. Taloudellisen huoltosuhteen heikentyminen on laaja-alainen haaste, johon vastaamisessa mikään yksittäinen keino ei riitä.

2 Edelliseen viitaten, kokoomuksen EU-vaaliohjelmasta ei tätä kyselyä täytettäessä ole vielä päätöksiä tehtynä. Yleisesti ottaen kokoomus suhtautuu myönteisesti ikääntymisen laaja-alaiseen huomioon ottamiseen politiikassa niin kansallisella kuin EU-tasolla. Lisäksi on syytä muistaa, että väestön ikärakenteen muutos ilmiönä ei ole pelkästään ikäihmisiä vaan koko yhteiskuntaa koskettava kysymys.

3 Mikäli kysymyksessä viitataan YK:n yleiskokouksen vuonna 1991 hyväksymiin ikäihmisiä koskeviin periaatteisiin, ne kyllä ovat kokoomuksen voimassa olevien poliittisten kantojen kanssa yhdenmukaiset.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue

1 Ikääntyneet ovat yksi suurimmista ja nopeimmin kasvavista väestöryhmistä Euroopassa. SDP:n mielestä on huolehdittava demokratian toteutumisesta ja vahvistettava hyvinvointitalousajattelua sekä nähtävä satsaukset peruspalveluihin sosiaalisina investointeina. Kestävää, kasvavaa taloutta ei ole ilman hyvinvoivia ihmisiä. Lisäksi keskeisistä kansansairauksista ja niiden ennaltaehkäisystä, diagnosoinnista, hoidosta ja kuntoutuksesta tulee laatia EU-tasoiset strategiset linjaukset, jotka ohjaavat jäsenvaltioiden toimintaa.

2 Jo tällä hetkellä reilu 20 prosenttia Euroopan väestöstä on yli 65-vuotiaita. SDP on sitoutunut työskentelemään sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävän ja köyhyydestä vapaan Euroopan saavuttamiseksi. Kannatamme strategian luomista. Ikääntymisen tuomia mahdollisuuksia yli sukupolvirajojen tulee edistää Euroopassa.

3 SDP kannattaa avointa vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa koskien ikääntyneiden henkilöiden oikeuksia. Pidämme ikääntyneiden kansalaisten oikeuksien vahvistamista tärkeänä. Keskustelua on vietävä aktiivisesti eteenpäin myös EU:n eri päätöksentekofoorumeilla. Näin voidaan edistää EU-tasoista keskustelua unionin yhteiseksi kannaksi ihmisoikeussopimuksen aikaansaamiseksi.

Vasemmistoliitto

1 Väestön ikääntyessä yhteiskuntien on pidettävä huolta siitä, että palveluverkostot ovat tarpeeksi kattavia ja tarpeeksi resursoituja vastaamaan väestörakenteen muutokseen. Vasemmistoliitto pitää tärkeänä, että niin Suomessa kuin Euroopassa taataan rahoitus terveydenhuollolle ja turvataan köyhien eläkeläisten toimeentulo. Samalla on tärkeää mahdollistaa työperäisen maahanmuuton saumattomuus.

2 Ikäihmisten oman toimijuuden korostaminen on mielestämme hyvin keskeistä. Pidämme tärkeänä, että EU:ssa säädetään kunnianhimoinen ja ikäihmisten palveluita sekä oikeuksia vahvistava kattava strategia. Strategian on syytä pitää sisällään suosituksia lainsäädännöksi eri sektoreille.

3 Vasemmistoliitto näkee, että Euroopan unionissa on vahvistettava ihmisoikeuksien toteutumista, puututtava päättäväisesti ihmisoikeusrikkomuksiin ja tehtävä konkreettisia tekoja tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja ihmisoikeuksien edistämiseksi. Ikäihmisten ihmisoikeudet on huomioitava omana kokonaisuutenaan ja niiden täysimääräinen toteutuminen on turvattava. Edistämme näitä periaatteita kaikilla politiikan tasoilla missä toimimme.

Suomen Kristillisdemokraatit

1 Kestäville arvoille rakentuva Eurooppa on sosiaalisesti oikeudenmukainen, turvallinen, yhteisöllinen, perheystävällinen, yritteliäs, kilpailukykyinen ja taloudellisesti menestyvä. Euroopan ikääntymisen haasteeseen on vastattava paitsi työperäisellä maahanmuutolla, myös kannustavalla perhepolitiikalla, joka mahdollistaa työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen ja kannustaa solidaarisuuteen sukupolvien välillä. Euroopan on oltava ihanteellinen ympäristö ikääntyville kansalaisillemme. Varmistamme heidän hyvinvointinsa ja osallisuutensa sekä edistämme aktiivista ikääntymistä.

2 EU:ssa on toimittava kaikkialla ihmisarvoisen ja turvallisen ikääntymisen edistämiseksi. EU voi laatia alueen yhteisiä strategisia tavoitteita, joilla vastataan terveyden- ja vanhustenhuollon sekä eläkemenojen kasvuun sekä ikäihmisten osallisuuden vahvistamiseen. EU:n on toimittava ennen kaikkea niillä politiikkasektoreilla, joilla saadaan jäsenvaltioille yhteistä hyötyä. Jäsenvaltioiden pitää jatkossakin itse päättää miten julkiset palvelut järjestetään ja toteutetaan. EU:n on huolehdittava palveluiden turvaamisesta myös digittömille ikäihmisille.

3 Kyllä. Kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa määritellyt oikeudet pätevät samalla tavoin niin ikäihmisten kohdalla kuin muidenkin. Euroopan ikääntyessä vauhdilla, jokaisella ikäihmisellä tulee olla oikeus elää itsensä näköistä ja ihmisarvioista elämää. Suomen Kristillisdemokraatit on Euroopan kansanpuolueen (EPP) jäsen, joka on parlamentin suurin ja vanhin ryhmä. EPP ryhmä on ollut aikaisemminkin aktiivinen esimerkiksi parlamentin hoivaraportissa, jota EPP-ryhmä on ajanut eteenpäin. KD:n eurovaaliohjelma julkaistaan kokonaisuudessaan huhtikuussa.

Vihreä liitto

1 Moni EU-maa, Suomi mukaan lukien, on ikääntymisessä maailman kärkijoukkoa. Väestö ei enää kasva pelkän syntyvyyden voimin, vaan tarvitsemme maahanmuuttoa ja ulkomaista työvoimaa voidaksemme vahvistaa EU-maiden taloutta sekä ylläpitää ja vahvistaa hyvinvointivaltiota. Vihreiden eurovaaliohjelmassa tavoitellaan peruspalvelujen vahvistamista kaikkialla EU:ssa. Tähän kuuluvat mm. ikääntyneiden sosiaali-, terveys- ja asumispalvelut, joiden laatua ja saavutettavuutta tulee parantaa kaikissa EU-maissa.

2 Vihreät kannattaa strategian luomista. Vihreille on tärkeää, että ikäihmisten peruspalvelut ovat kunnossa kaikissa jäsenmaissa ja että ikäihmisten ääni kuuluu heitä koskevassa päätöksenteossa. Strategia on yksi hyvä työkalu kohti tätä tavoitetta.

3 Kyllä. Ikäihmisten oikeuksia koskeva YK:n yleissopimus olisi hyvä työkalu, jonka avulla ikäihmisten oikeuksia voidaan parantaa kaikkialla maailmassa. Sopimuksen tulisi kattaa mm. ikäihmisten perus- ja ihmisoikeudet, osallisuus ja yhdenvertaisuus, ikäsyrjinnän kitkeminen, toimeentulo, palvelut ja hoiva. Vihreiden edustajat EU-parlamentissa pitäisivät asiaa aktiivisesti esillä niin EU:ssa kuin YK:ssa ja vaikuttaisivat EU:n kantoihin, jotta unioni suhtautuisi asiaan myönteisesti.

Suomen Keskusta

1 EU:n jäsenmaiden kansalaisten osuus koko maailman väestöstä pienenee, Eurooppa ikääntyy ja syntyvyys laskee. Väestörakenteen muutos luo jäsenmaissa haasteita työmarkkinoille, aluekehitykselle, huoltosuhteelle ja palveluiden rahoittamiselle. Kehittyvä ja hyvinvoiva Eurooppa tarvitsee uutta työvoimaa. EU:n ulkopuolelta tulevien osaajien pääsyä työmarkkinoille on nopeutettava työperäisen maahanmuuton järjestelmää kehittämällä. Kun huoltosuhde on tasapainossa, jäsenmailla on paremmat edellytykset huolehtia ikääntyvän väestön palvelujärjestelmän kattavuudesta ja eläkejärjestelmän kestävyydestä.

2 Keskusta on aina korostanut sitä, että ikäihmiset pitää nähdä aktiivisena osana suomalaista yhteiskuntaamme. He ovat myös EU:lle ja sen jäsenmaille voimavara työurien jatkumisen ja aktiivisen kansalaistoiminnan kautta sekä erilaisten palvelujen kuluttajina. He tekevät paljon vapaaehtoistyötä. Heillä on myös paljon yhteiskuntaa hyödyttävää elämänkokemusta, hiljaista tietoa ja osaamista. On perusteltua, että Euroopan unionissa neuvostossa laadittaisiin ikäihmisiä koskeva strategia parhaista käytännöistä kunnioittaen unionin ja jäsenmaiden välistä toimivaltajakoa ja jäsenmaiden päätösvaltaa.

3 YK on hyväksynyt ikääntyneitä henkilöitä koskevat periaatteet, jotka täydentävät olemassa olevia sitovia ihmisoikeussopimuksia. Euroopan unionin neuvostossa ja Euroopan parlamentissa on käsiteltävä ikäihmisten oikeuksien toteutumista EU:n päätöksenteossa. Lainsäädäntöä laadittaessa on huomioitava vaikutukset ikäihmisiin. On tärkeää, että EU:n perusoikeusvirasto seuraa ja tekee jatkuvaa yhteistyötä EU:n toimielinten ja jäsenmaiden hallitusten kanssa ikäihmisten ihmisoikeuksien toteutumiseksi EU:n alueella.

Suomen ruotsalainen kansanpuolue

1 RKP:n EU-vaaliohjelmassa väestön ikääntyminen huomioidaan korostamalla ikääntyneiden aktiivista osallistumista yhteiskuntaan ja talouteen. Pyrimme edistämään ikääntyneiden oikeuksia ja hyvinvointia EU-tasolla mahdollistamalla ikääntyneille täyden osallistumisen yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen elämään. Euroopan ikääntyvän väestön osuus kasvaa, ja tarvitsemme enemmän työikäisiä ihmisiä. Tarvitsemme uusia toimivia kanavia työperäiseen maahanmuuttoon, muuttamatta Eurooppaa vierastyöläisyhteiskunnaksi.

2 RKP kannattaa Euroopan laajuista ikäihmisiä koskevaa strategiaa. Tavoitteenamme on luoda olosuhteet, joissa ikäihmiset voivat olla aktiivisia toimijoita yhteiskunnassa, edistää heidän osallisuuttaan ja varmistaa heidän oikeutensa ja palvelunsa. Painottaisimme strategiassa ikäihmisten aktiivista roolia yhteiskunnassa ja taloudessa, sekä heidän osallistumistaan päätöksentekoon.

3 YK:n yleismaailmallisten ikäihmisten ihmisoikeuksien edistäminen EU-tasolla on RKP:lle tärkeää. Pyrimme aktiivisesti edistämään ja tukemaan näitä tavoitteita EU:n eri elimissä, kuten Euroopan parlamentissa ja neuvostossa, sekä EU:n ulkoisissa suhteissa, painottaen ikäihmisten oikeuksien integroimista kaikkeen EU:n politiikkaan ja toimintaan. RKP:lle kansainväliset ihmisoikeussopimukset ovat aina olleet politiikkaamme ytimessä, niin tässäkin asiassa.

*** EUROOPAN talous- ja sosiaalikomitea (EESC) on syksyllä keskustellut tarpeesta luoda Euroopan laajuinen ikäihmisiä koskeva strategia. Strategian tarve on ikääntyvässä Euroopassa suuri ikääntyneiden osallisuuden varmistamiseksi ja kasvattamiseksi. EU:n hoito- ja hoivastrategia suosituksineen hyväksyttiin Euroopan komissiossa vuosi sitten. Tarvitaan kuitenkin strategia, jossa ikäihmiset nähdään ennen kaikkea aktiivisina toimijoina, eikä pelkästään toiminnan kohteina. EESC on aktiivisesti tarttunut ikääntymishaasteeseen ja EU:n neuvoa-antavana elimenä vie viestiä eteenpäin EU:n päättävissä elimissä.

EETU PIO Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
Pensionärsförbundens intresseorganisation rf

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry on kuuden valtakunnallisen eläkeläisjärjestön yhteistyöelin.
Sen jäsenjärjestöt ovat Eläkeliitto, Eläkeläiset, Eläkkeensaajien Keskusliitto, Kansallinen senioriliitto, KRELLI Kristilliset eläkeläiset ry ja Svenska pensionärsförbundet. Järjestöjen yhteinen jäsenmäärä on reilu 250 000.

HOK-Elannon edustajiston vaalit 10.-22.4.2024

Tarja Eklund

- leipomotyöntekijä, eläkeläinen
- Vantaan kaupunginvaltuutettu ja aluevaltuutettu
- HOK-Elannon edustajiston jäsen
- Itä-Hakkilan Eläkkeensaajien pj.

337

- lähiruoka, huoltovarmuus, hyvinvoiva henkilöstö
- vähäpäästöisesti lähellä tuotettu on ilmastoteko
- kotimainen ruoka – suomalainen työ

SDP

KELAN ETUUSESITTEET 2024 ON JULKAISTU

Selkokieliset etuusesitteet vuodelle 2024 on julkaistu ja kuntoutuksesta on julkaistu oma esitteensä.
bit.ly/kela_selko_2024

SOITA KELAAN – TASKUESITE UUDISTUI

Kelan palvelunumerot sisältävä Soita Kelaan -taskuesite on uudistunut. Esitteitä voi tilata maksutta lähettämällä sähköpostia osoitteeseen lomakevarasto@kela.fi. Etuusesitteissä tilauksen minimimäärä on 5 esitettä/tilaus. Soita Kelaan -taskuesite on pakattu 50 kappaleen nippuihin. Esite on tulostettavissa pdf-muodossa:
bit.ly/kela_puhelinnumerot

POSITIIVINEN LUOTTOTIETOREKISTERI KERTOO LUOTTOSI – JA MUUTAKIN

Positiivinen luottotietorekisteri avautuu 1.4.2024. Se koskettaa jokaista kuluttajaa, jolla on luottoa tai joka hakee luottoa. Rekisteriin tulee tieto yksityishenkilönä myönnetyistä luotoista. Positiivinen se on siinä mielessä, että sinne ei kirjata maksuhäiriöitä. Rekisteriin tulevat tiedot palkoista, eläkkeistä ja etuuksista 12 edellisen kuukauden ajalta. Ne siirtyvät sinne tulorekisteristä. Positiivisessa luottotietorekisterissä voi myös esimerkiksi asettaa itselleen vapaaehtoisen luottokiellon. Se on hyödyllinen, jos on vaikka haasteita oman talouden hallinnassa tai jos on joutunut identiteettivarkauden tai tietovuotojen kohteeksi. Lue lisää Veronmaksajain Keskusliiton Taloustaito-lehdestä: bit.ly/positiivinen_luottotietorekisteri

IÄKKÄIDEN UNILÄÄKKEIDEN ANNOSOHJEET USEIN PUUTTEELLISIA

Tuoreen tutkimuksen mukaan suuressa osassa ikääntyneille määrätyistä väsyttävistä unilääkkeistä lääkärin kirjoittamat annosohjeet jäävät puutteellisiksi. Ohjeista puuttuu usein tietoja esimerkiksi siitä, kuinka pitkään lääkettä käytetään ja miten sen käyttö lopetetaan. Lue lisää Kelan sivuilta: bit.ly/kela_unilaakkeet

VANHUKSEN ASIAT HOITOON VALTUUTUKSILLA – MITEN VALTAKIRJA KANNATTAA LAATIA?

Moni vanhus kaipaa tukea asioidensa hoitamiseen, mutta edes omat lapset eivät voi auttaa ilman oikeanlaisia valtuutuksia. Tutustu asiaan tarkemmin Veronmaksajain Keskusliiton Taloustaito-lehdestä: bit.ly/taloustaito_valtuutus

Niinistö on oikeassa, eduskunnan on ryhdistäydyttävä

MIELIPIDE

Sauli Niinistön presidenttikausi kesti 12 vuotta. Sen päätteeksi hän moitti eduskuntamme päättäjiä Suomen jatkuvasta velkaantumisesta. Asia on tärkeä ja eduskunnan olisi muissakin asioissa toimittava paremmin.

Jo vuonna 2012 Niinistön vaalikiertueella kysäisin Niinistöltä, pystyykö presidentti vaikuttamaan eläkkeiden parantamiseen? Sauli vastasi, että ei pysty, sillä se kuuluu eduskunnan toimenkuvaan. Seuraavaksi käännyin s-postilla saman ehdotuksen kanssa ministeri X:n puoleen. Yllättäen sain ehdotukseeni vastauksen kiitoksen kera. Vastauksessa tosin todettiin vain, että eläkkeitä ei voi korottaa, koska täytyy ajatella tulevan nuorisomme eläkkeitä aina vuoteen 2050 asti!?

Vuosia olen yrittänyt ehdottaa lehtien mielipidekanavissa vähäosaisten ja pieneläkeläisten eläkkeiden korottamista ja maataloutemme omavaraisuuden nostamista 100 prosenttiin ynnä muuta, mutta en ole onnistunut saamaan ääntäni kuuluviin.

Onkohan syynä ollut, että minulta puuttui takin rinnuksistani iso rivi mitaleita? Anokaa, niin teille annetaan, mutta sekään ei ole auttanut. Eläkkeiden nostolla ostovoima ja työllisyyskin lisääntyisivät ja valtion kirstu saisi lisää täytettä! Sossun heitto-ovien heilunta hiljentyisi.

Aina vaalien alla, varsinkin eduskuntavaalien ollessa kyseessä, ehdokkaat lupaavat vaikka mitä. Heti vaalien jälkeen ne lupaukset pyörivät kuin tivolin onnenpyörä eli paljon luvataan, mutta mitään ei anneta!

Eduskunnan kyselytunnitkin ovat saman kysymyksen toistoa samoilla vastauksilla. Aikaa pelataan, kun sama äänilevy pyörii uudelleen ja uudelleen. Teeveessä esitettiin Valehtelijoiden klubiakin, jossa **Helge Herala** tuomaroi esineiden tunnistamistehtävissä. Se oli sen ajan hupiohjelma!

Nyt tilanne on kaikin puolin haasteellinen ja vakava monelta ilmansuunnalta katsoen. Hupiohjelmat eivät tässä tilanteessa auta. Presidentti Niinistön toiveen saamme toteutettua, kun työskentelemme yhdessä saman leivinlaudan äärellä ja leivomme kakkua yhteistuumin.

Matti Hirvonen, eläkeläinen, kehitysinsinööri
Nokian eläkkeensaajat

Mihin katoavat varhain kuolleiden eläkevarat?

MIELIPIDE

Suuret ikäluokat eläköityvät 2020–30 luvuilla. Työhistoriansa aikana monikaan nykyinen eläkeläinen ei ole voinut vaikuttaa palkkaansa eli tulevan eläkkeensä määrään.

Moni nykyisistä eläkkeelle jäävistä kuolee ensimmäisen eläkevuotensa aikana tai kuolee jo ennen eläkeikää. Eläkekassoihin jääneet varat, joita työntekijä on maksanut työnantajiensa kanssa, jäävät eläkekassaan. Näistä, varhaisista kuolemista johtuvista, suurista eläkekassan tuloista ei mikään taho kerro mitään!

Anonyymi

ELÄKKEIDEN RIITTÄVYYDESTÄ HUOLEHDITAAN

Kirjoittaja on oikeassa, että syntyneet ikäluokat olivat meillä nykyiseen verrattuna suurempia aina 1960-luvun puolivälin paikkeille asti. Yleensä suurina ikäluokkina pidetään sodan jälkeen 1945–50 syntyneitä, jotka olivat erityisen suuria ja ovat olleet jo vuosia eläkkeellä.

Muu kirjoituksessa vaatii täsmentämistä. Tuleva eläke on ansiosidonnainen. Se on sidoksissa palkkaan ja työuran pituuteen, joihin kumpaankin voi vaikuttaa. Luultavasti yleensä pyrimme parantamaan ansiotuloamme ja pysymään työssä.

Kun se ei aina ole mahdollista, työelämän ulkopuoliset ajat, kuten oman lapsen kotihoito ja opiskelu on otettu työeläketurvaa kehitettäessä yhä kattavammin huomioon työeläkettä kerryttävinä ansioina. Samoin ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta tai sairauden ajalta kertyy työeläkettä.

Työeläke on vakuutus, ei säästö. Eläketurva on rakennettu sitten, että vakuutusmatemaatikot tutkimustiedon perusteella laskevat, kuinka paljon ihmisiä aikanaan eläköityy ja kuinka kauan he eläkettään saavat. Työeläketurva on kestävällä pohjalla, vaikka keskimääräinen odotettavissa oleva elinikä on huikeasti noussut kuluneina yleisen työeläketurvan voimassaolon aikana vuodesta 1962. Nyt ollaan eläkkeellä keskimäärin yli 20 vuotta siis liki kolmanneksen elämästä. Se on melkein yhtä paljon kuin odotettavissa oleva elinikä on keskimäärin noussut samalla ajanjaksolla!

On yksiselitteisen myönteistä, että elämme keskimäärin terveempinä yhä vanhemmiksi. Eläkejärjestelmän tehtävä on maksaa eläkettä jokaisen kuolemaan asti. Lisäksi eläkkeitä tarkistetaan vuosittain työeläkeindeksillä vastaamaan rahanarvon muutosta. Tästä huolimatta eläketurvaa on parannettu ja tehty yhä kattavammaksi järjestelmän yli 60 vuotisen historian aikana.

Ei pidä unohtaa, että jokaisen kohdalla elämä ei noudata toivottua käsikirjoitusta. Työeläke tuottaa eläkettä myös työkyvyttömyyden ja perheenhuoltajan kuoleman varalle. Nämäkin eläkkeet on katettava, vaikka henkilöt eivät ole ennättäneet maksaa ja kerryttää eläketurvaansa täysimääräisesti.

Eläketurva on toimittava siten, että luvatuista etuuksista voidaan huolehtia. Ei ole olemassa mitään vakuutettujen "kuoleman johdosta eläkekassan tuloista" jääneitä, ylimääräisiä varoja. Toiset meistä elävät keskimääräistä pitempään ja toiset kuolevat aiemmin.

Eläkerahastojen on oltava tasapainossa nyt maksettavia, mutta myös tulevia ja pienenevien sukupolvien eläkkeitä varten.

Kimmo Kontio, viestinnän asiantuntija
Eläketurvakeskus

Lisätietoa työeläkejärjestelmän historiasta:

https://www.tela.fi/tyoelakejarjestelma/jarjestelman-historia/

https://www.etk.fi/suomen-elakejarjestelma/elakeuudistukset/aiemmat-uudistukset/muutokset-vuosi-vuodelta/

SELKO-SIVU

EU-vaalien tavoiteohjelmassa vaaditaan kaiken ikäisten tasa-arvoa

Euroopan eläkeläisten järjestöjen verkosto on laatinut tavoitteita uudelle Euroopan Unionin parlamentille. Uusi parlamentti valitaan kesäkuussa. Tavoitteissa vaaditaan muun muassa, että "parlamentti takaa ikääntyneille mahdollisuuden osallistua politiikkaan, kulttuuriin, työelämään ja sivistykseen." EKL kuuluu yhteisjärjestöön pohjoismaisen eläkeläisten yhteistyöjärjestön jäsenenä.

Eläkeläisjärjestöjen eurooppalainen järjestöjen verkosto on nimeltään AGE Platform Europe eli AGE-verkosto. Sen tehtävänä on ajaa ikäihmisten etuja ja oikeuksia. AGE-verkosto puolustaa kaikille kuuluvaa yhteiskuntaa, kaiken ikäisten hyvinvointia, itsenäisyyttä ja tasa-arvoisuutta.

Euroopan parlamentin vaalit järjestetään 9.6.2024. AGE-verkosto on laatinut vaaleihin tavoiteohjelman nimeltä "Kohti kaikenikäisten yhteiskuntaa". Ohjemassa on tavoitteita, jotka tulisi toteuttaa tulevalla EU-parlamenttikaudella.

Seuraavassa joitakin poimintoja AGE-verkoston tavoiteohjelmasta.

Ikäsyrjintää torjutaan

Ikäsyrjinnästä tavoiteohjelma sanoo seuraavaa:

Iso osa lapsista, jotka Euroopan unionin alueella nyt syntyvät, voivat elää yli 100-vuotiaaksi. Pitkä ikä on hyvä asia, mutta se vaatii vanhenemisen käsittelyä oikealla tavalla. Muuten menetämme Euroopassa edut ja mahdollisuudet, jotka pitkä ikä tuo mukanaan. Meidän tulee torjua eriarvoisuutta.

Koronapandemia osoitti, kuinka huonosti asiat voivat mennä, kun ikääntyneiden ihmisten oikeuksia ei suojella tasavertaisesti. Meidän tulee torjua ikäsyrjintää lainsäädännössä ja käytännössä. Muuten ikääntyneet menettävät mahdollisuuden hyvään elämään.

Edistetään kaiken ikäisten tasa-arvoa

Tavoiteohjelman mukaan Euroopan parlamentin on kerättävä ja julkaistava tietoa ikääntymisestä. Sen tulee edistää kaiken ikäisten tasa-arvoa. Parlamentin on taattava ikääntyneille mahdollisuus osallistua politiikkaan, kulttuuriin, työelämään ja sivistykseen. Tämä koskee myös digitaalisuutta, asioiden hoitamista tietokoneella etäyhteyden avulla. Ikääntyneillä on oikeus hoitoon, työhön, ruokaan, asumiseen, liikkumiseen ja pankkipalveluihin.

Eläke riittää toimeentuloon

Parlamentin on poistettava pakollinen eläkkeelle jääminen. Sen on torjuttava syrjintää työelämässä ja tehtävä työpaikoista sopivia kaiken ikäisille. Parlamentti on varmistettava, että eläkkeet s ekä toimeentulo riittävät ja eläkettä maksetaan kaikkialla Euroopassa. On myös lisättävä oikeutta itsenäisyyteen ihmisille, jotka elävät hoitolaitoksessa.

EU-parlamentin jäsenet rohkenevat puolustamaan ikäihmisten oikeuksia

Tavoiteohjelma vaatii, että kaikenikäisten ihmisoikeuksia ylläpidetään tasavertaisesti. Poistetaan reilun ja vapaan elämän esteitä. Ohjemassa vaaditaan, että parlamentti tekee tiivistä yhteistyötä Euroopan komission kanssa. Yhteistyö koskee etenkin niitä palveluja, joilla on tärkeä vaikutus ikääntymiseen. On myös rohkaistava Euroopan parlamentin jäseniä puolustamaan ikäihmisten oikeuksia.

i

- AGE Platform Europe on eurooppalaisten ikäihmisten järjestöjen verkosto.
- Verkosto on laatinut tavoiteohjelman EU-vaaleihin.
- Euroopan parlamentin on edistettävä ikääntyneiden hyvinvointia ja torjua ikäsyrjintää.
- Verkoston nettisivu: www.age-platform.eu. Sivulla voi valita kielen myös suomeksi.
- Euroopan parlamentin vaalit pidetään Suomessa 9.6.2024.
- Voit lukea Eläkkeensaajien Keskusliiton omista vaalitavoitteista muualta tästä lehdestä

Ikääntyminen Ruotsissa

Suomalaissyntyinen Mirja Räihä valittiin Ruotsin valtiopäiväedustajaksi (kansanedustajaksi) syksyllä 2022. Sitä ennen hän ehti työskennellä Ruotsissa perushoitajana vuodesta 1981. Lisäksi hänellä oli takanaan 24 vuotta Tukholman kunnallispolitiikassa.

Vanhustenhoito ja kotipalvelu

Minulla on asiaan Tukholman perspektiivi, täsmentää Räihä. Hän kertoo olleensa sosialidemokraattien ryhmänjohtajana vanhustenhoitolautakunnassa 12 vuotta ja siinä ajassa hän on ehtinyt nähdä sen, mikä on toiminut hyvin ja mikä ei.

– Kotipalveluissa tehtiin Tukholmassa valinnanvapausreformi, muistaakseni 2010. Kotipalveluyritysten määrä räjähti ja pahimmillaan meillä oli yli 200 kotipalvelufirmaa. Sanoin, että puolet niistä on roistoja, mikä piti paikkansa. Oli ihmisiä, jotka eivät olleet täysin tosissaan ja välittäneet alasta, vaan näkivät, että tässä saattoi voiveitsellä vuolla kultaa.

– Oli firmoja, joilla oli yli 30 % voitot, mikä on mahdotonta vanhustenhoitoalalla. Se on tehty laadun kustannuksella. LOV eli lagen om valfrihetssystem (valinnanvapauslaki) ei ole kunnille pakollinen, mutta se on pakollinen meidän aluehoidollemme, joka vastannee Suomen hyvinvointialueita.

Räihä kuvaa, kuinka kontrolli ei aina ollut viimeisen päälle ja sen näki kotipalvelussa. Eduskunta on nyt säätänyt lain, että firmaa ei saa perustaa ilman viranomaislupia. Maakäräjien[1] sisällä lääkärikeskuksen voi kuitenkin aivan hyvin perustaa ilman mitään virallisia lupia.

– Tällä hetkellä jengirikolliset perustavat lääkärikeskuksia ja pesevät niiden avulla huumausainekaupalla saatuja rahoja. Eduskunnan täytyisi kiristää ehtoja niin, että myös niillä täytyisi olla luvat. Mielestäni on aivan älytöntä, että kuka tahansa pystyy perustamaan lääkärikeskuksen. Sen pitäisi olla henkilö, jolla on koulutus alalle ja joka ei tule jengeistä.

– Pari vuotta sitten oli yritys nimeltä Enklare Vardag (Yksinkertaisempaa Arkea). Päällepäin oli kaikki hyvin, heillä oli muun muassa työehtosopimukset. Firma haki työntekijänsä maahanmuuttovironomaisten kautta, niin sanotusti kolmannesta maasta. Näiden työntekijöiden työaika oli neljässä viikossa noin 250 tuntia, kun normaali on 165 tuntia. Jos he eivät tehneet tuota tuntimäärää, niin he joutuivat maksamaan palkastaan takaisin pimeästi käteisellä työnantajalle.

LOV, valinnanvapauslaki, on Mirja Räihän mukaan antanut mahdollisuuden käyttää ihmisiä hyväksi ja sen takia sopimusten kanssa on oltava hyvin tarkkana. Hän kertoo, kuinka he vuosina 2014–2018 kiristivät sopimuksia todella paljon.

– Määräsimme esimerkiksi, että kaikilla pitää olla työvaatteet. Silloin alkoi pandemia ja työvaatteet ovat senkin takia hyvin tärkeät olla ja että niitä ei esimerkiksi viedä kotiin ja takaisin työpaikalle. Työpaikoille vaadittiin myös olla pyykinpesukoneet ja pukuhuoneet. Sen lisäksi yrityksille, joilla ei ollut työehtosopimusta, määrättiin lähtöpalkka, kesälomaja työaikaehdot ja että niiden on maksettava eläkkeitä. Juuri näiden yritysten työntekijöillä oli vain peruseläke. Ruotsissa on aika vaikea eläkejärjestelmä. Eläkkeet ovat kolmessa eri kerroksessa: peruseläke, työnantajien maksama eläke ja osa eläkevaroista on sijoitettu osakkeisiin. Itse saa valita, kuka ne sijoittaa. Moni luuli, että sillä rikastuu, mutta ei rikastu.

– Puolet näistä yrityksistä hävisi.

Ympärivuorokautinen hoito

Mirja Räihä kuvaa, Ruotsin sosiaalilakia äärettömän tiukaksi: siellä vanhuksen pitää tosiaan päästä neulansilmän läpi, jotta pääsee ympärivuorokautiseen hoitoon. 80+ ikäluokka kasvaa tällä hetkellä jyrkästi, mikä tarkoittaa, että paikkoja on oltava huomattavasti enemmän. Tukholmassa on kunnallinen asuntoyhtiö Micasa (www.micasa.se), joka tällä hetkellä rakentaa 60 % uusista kiinteistöistä. Yksityiset voivat rakentaa 40 %.

– Vaalien 2022 jälkeen on tapahtunut ensimmäisen vuoden aikana, että viisi hoivakotia on otettu yksityisiltä pois heikon laadun takia ja siirretty kunnan vastuulle. Meillä on ollut skandaaleja. Henkilökunta esimerkiksi kävi omilla rahoillaan ostamassa aamiaisruoan vanhuksille, koska eivät saaneet tilata ruokaa. Tällaisten skandaalien takia sopimuksia, toimintaa ja tarkastamista pitää koko ajan tiukentaa. Kun on äärettömästi yksityistetty, niin tarkastajien määrää on koko ajan kasvatettava. Meillä on ehkä jopa enemmän tarkastajia kuin muuta henkilökuntaa. Mietin, että kumpi on viisaampaa.

Perushoitajilla ei ole Ruotsissa ollut tutkintoa

– Vanhustenhoidossa ja sairaanhoidossa laatu on yleensä aina kiinni hoitohenkilökunnasta ja henkilökunnan koulutuksesta. Ei ole mikään unelmaammatti olla perushoitaja Ruotsissa ja rekrytointi on tällä hetkellä hankalaa. Palkat ja työehdot ovat heikot. Sen lisäksi perushoitajien koulutus on ollut täysin hunningolla vuosikymmeniä.

Räihä kuvaa kuinka perushoitajilla ei Ruotsissa ole ollut yhtenäistä koulutusta. Työnantajat ovat saaneet päättää, kuka saa kutsua itseään perushoitajaksi.

– Ajatelkaa, ne ottivat töihin kenet tahansa bussipysäkiltä ja sanoivat, että nyt sinä olet perushoitaja. Olen ollut akuuttisairaanhoidossa ja minulla ei koskaan ollut aavistustakaan siitä, mitä kollegani osaavat. Työantajatkaan eivät tienneet, kenet ottavat töihin ja mikä on koulutustausta.

– Tämä on suurimpia asioita, joita olen viimeiset vuosikymmenet vetänyt: kansallinen koulutus perushoitajille, tutkinto ja ammattitodistus. Se on nyt tehty Ruotsissa – Suomen mallin mukaan. Kaksi viimeistä vuotta on ollut uusi, kansallinen koulutus ja 1.7. alkaen on sääntönä, että perushoitajien pitää saada sosiaalihallitukselta paperi, että hän tosiaan on perushoitaja. Päätäntävalta on otettu pois työnantajilta ja siirretty sosiaalihallitukselle. On äärettömän suuri voitto, että meillä on nyt perushoitajantutkinto ja ammattitodistus sosiaalihallitukselta.

Mirja Räihä painottaa, kuinka tämä on ollut yksi tärkeimmistä päätöksistä vanhustenhoidossa, sillä vanhustenhoito ei ole kahvinjuomista vanhuksen kanssa vaan aika raskasta ja vaativa hoitotyötä. Ympärivuorokautisessa hoidossa henkilökunnalla pitää olla lääketieteellistä osaamista.

– Olen työskennellyt naistenklinikalla. Minulle soiteltiin ja kyseltiin: ”mitkä ovat palkkavaatimukset, kun olen ollut vain vanhustenhoidossa?” Vastasin heille:

– Minä olen naistenkilinikalla ja riittää, kun tiedän kaiken navan ja polvien välistä. Mutta jos on vanhustenhoitoalalla, niin pitää tietää kaikki. Kompetenssin on oltava leveä: oireet ovat monet, diagnoosit ovat monet ja monella on useampi diagnoosi.

– Perushoitajien arvostus on ollut aika huono. Kaupunki vaatii tällä hetkellä, että 80 % henkilökunnasta on jonkinlainen koulutus ja tähän luetaan esimerkiksi apulaiset. Näistä 30 % oltava perushoitajan tutkinto. Mutta yksityisissä firmoissa koulutusvaatimus vain niillä, joilla on vakituinen virka. Vieläkin löytyy kotihoitofirmoja, joilla ei ole yhtään vakituista työntekijää vaan kaikki ovat tuntityöntekijöitä. Se tarkoittaa sitä, että koulutusvaatimukset pystyy yhä kiertämään ja ottamaan henkilökunnan vaikka suoraan bussipysäkiltä.

Eläkeläisten on mahdollista harrastaa

Mirja Räihä kertoo heitä pelottavan se, kuinka hallitus leikkaa kansanopistojen rahoituksesta. Heillä on opintopiirejä, joissa voi harrastaa musiikkia, teatteria, oppia uusia kieliä ja täyttää aktiivisuudella vapaaaikansa. Leikkaukset on jo aloitettu ja kansanopistojen rahoituksesta tulee häviämään 30 % muutamassa vuodessa. Ensimmäinen Kulturens (Taiteen ja kulttuurin opintoyhdistys) on jo pistänyt ovet kiinni.

– Tukholmassa vanhustenhoitolautakunta ja urheilulautakunta ovat vuosia tehneet yhteistyötä eläkeläisten liikunnan lisäämiseksi esimerkiksi tekemällä uusia ulkoilmakuntoilupaikkoja. Ne laitetaan mielellään esimerkiksi senioritalon lähelle, jossa on turvallista liikkua.

Räihä kertoo, että nyt rakennettavissa senioritaloissa pitää, ainakin osassa, olla niin sanottu aktiviteettikeskus. Niissä järjestetään päivittäin aktiviteetteja talossa asuville senioreille, jotka haluavat osallistua. Kunnan rakennuttamiin Senioritaloihin voi aloittaa jonotuksen, kun täyttää 65 vuotta. On myös senioritaloja, joissa on asunto-oikeus ja siellä saattaa vaihdella koska silloin joutuu maksamaan siitä asunnosta. Ruotsin asunto-oikeus vastaa Suomen osakeasumista.

– Sosiaaliviranomaiset eivät ole missään tekemisissä senioritaloissa asumisen kanssa. Kun teimme niistä päätökset, niin missään tapauksessa sosiaalisihteerit eivät saa sekaantua senioriasuntoihin, koska olisi riskinä, että alettaisiin katsomaan, ontuuko joku, onko pikkuisen muistisairautta tai muuta. Tässä on tärkeää se, että kaikilla 65 täyttäneillä on mahdollisuus saada tällainen asunto. Jos olet 85, niin pääset jonon ohi. Tukholman asuntovälitys, joka on kunnallinen yhtiö, joka välittää asunnot.

Räihä on nyt perustuslakivaliokunnassa, jonka toimintaa hän kuvaa hiukan erilaiseksi kuin Suomessa: sen suurin tehtävä on tutkia ministereiden sanomiset ja tekemiset kerran vuodessa.

– Saa nähdä keväällä, kun ryhdymme tarkemmin tutkimaan, mitä heillä on jäänyt tekemättä.

Anneli Velho

Kirjoitettu Mirja Räihän EKL:n jäsenristeilyllä marraskuussa 2023 pitämän alustuksen pohjalta.

1 Maakäräjät (alue) on seututason poliittinen toimielin, joka toimii Ruotsin lääneissä. Nykyään Ruotsissa on 20 aluetta. Ne ovat eräänlaisia alueellisen tason toissijaisia kuntia, niin sanottuja sekundäärikuntia. Aluehallinto vastaa tietyistä yhteiskunnallisista tehtävistä, joista tärkein on terveydenhuolto.

KUVA: ANNELI VELHO

ELÄKEJÄRJESTELMÄT

eivät ole samanlaisia

Usein tiedotusvälineissä esitetään, että muissa maissa eläketurva olisi meitä parempi. Tällöin tavallisesti jätetään kertomatta olennaisia piirteitä näistä järjestelmistä.

– Suomen eläketurvan vahvuus on sen yksinkertaisuus ja kattavuus, toteaa yhteyspäällikkö **Mika Vidlund** Eläketurvakeskuksesta. Hän seuraa työkseen eläketurvan kehitystä meillä ja muualla.

Seuraavassa järjestelmien eroja on tarkasteltu eläkkeen kertymisen ja niiden kehittymisen, indeksien, kannalta. Lisäksi hyvin monessa maassa työhön perustuvaa eläkettä täydennetään lisäeläkkeillä. Samoin eläkkeiden rahastoinnissa on merkittäviä eroja.

Ansiokatto rajaa lakisääteisen eläkkeen määrää

Eläkekatto on yleisimmin toteutettu ansiokaton avulla. Tällöin eläkkeen perusteena oleville ansioille on määritelty euromääräinen yläraja, jonka ylittävältä osalta ei kerry eläkettä. Ansiokatto on useissa OECD-maissa asetettu tasolle, joka on yksi tai kaksi kertaa maan keskipalkan suuruinen. Esimerkiksi Ruotsissa ja Ranskassa lakisääteisen työeläkkeen ansiokatto on maan keskipalkan tasolla. Italiassa katto on kolminkertainen keskipalkasta. Yhdysvalloissa on ansiokaton lisäksi rajoitettu eläkkeen kertymistä suurista ansioista.

Eläkekaton puuttuminen onkin keskeinen tekijä lisäeläkkeiden vähäisyydelle Suomessa. Työeläke ja eläkemaksu määräytyvät koko ansiotulon perusteella ilman ylärajaa. Suomi on yksi harvoista Euroopan maista – Islannin, Viron, Unkarin, Portugalin ja Romanian kanssa – joiden lakisääteisessä työeläkejärjestelmässä ei ole eläke- tai ansiokattoa.

Lisäeläketurva merkittävä osa kokonaiseläketurvaa

Maissa, joissa on eläkekatto, on lähes poikkeuksetta lakisääteisen järjestelmän rinnalla sitä täydentäviä lisäeläkkeitä, jotka käytännössä murtavat tämän katon.

Nämä voivat olla työnantajakohtaisia sopimuksia tai kollektiivisia työmarkkinaosapuolten sopimia ratkaisuja tai jopa lailla pakollisiksi säädettyjä. Näitä sitovat mahdolliset eläke- ja verolainsäädännössä asetetut ylärajat, jotka ovat huomattavasti korkeammat kuin lakisääteisessä eläketurvassa.

Lisäeläkkeet on säädetty lailla pakollisiksi muun muassa Ranskassa, Sveitsissä ja Norjassa. Työpaikkakohtaisiin sopimuksiin nojaavassa Britanniassakin työnantajat on velvoitettu vakuuttamaan työntekijänsä lisäeläkerahastossa, josta työntekijä voi halutessaan määräajaksi erota. Ruotsissa, Tanskassa ja Alankomaissa yli 90 prosenttia palkansaajista on lakisääteistä eläketurvaa täydentävissä työmarkkinaosapuolten sopimissa lisäeläkeratkaisuissa.

Lisäeläkkeet eivät saavuta jokaista tarvitsijaa. Suomeen verrattuna jopa pakollisiksi säädetyissä lisäeläkeratkaisuissa voi kuitenkin edelleen olla katvealueita eläketurvan kattavuuden suhteen muun muassa vakuuttamisen ansioja alaikärajoihin tai työnantajan kokoon liittyen.

Tavallista on myös, että työeläkesäännöt ovat erilaiset alalta tai työnantajalta toiselle siirryttäessä. Suurin yksittäinen ryhmä, joka jää työmarkkinaeläkesopimusten ulkopuolelle ovat yrittäjät.

Maissa, joissa on eläkekatto, on lähes poikkeuksetta lakisääteisen järjestelmän rinnalla sitä täydentäviä lisäeläkkeitä.

Rahastoinnin ja väestörakenteen merkitys

Euroopassa on useita maita, joissa lakisääteisten eläkkeiden rahoitukseen ei ole varauduttu rahastoimalla. Esimerkiksi isoissa EU-maissa, kuten Ranskassa, Saksassa, Italiassa ja Espanjassa ei lakisääteisiä eläkkeitä varten ole rahastoitu varoja juuri lainkaan etukäteen.

Toisaalta on myös joukko maita, joissa eläkevarojen määrä on selkeästi suurempi kuin Suomessa. Pääsääntöisesti tällöin on kyse työmarkkinoilla sovitusta lisäeläketurvasta, jotka ovat lähtökohtaisesti täysin rahastoituja, kuten Tanskassa ja Alankomaissa.

Suomessa on suhteessa kansantalouden kokoon kansainvälisesti verrattuna mittavat eläkevarat. Lakisääteiset eläkevarat, noin 250 miljardia, ovat lähes yhtä suuret kuin bruttokansantuotteen määrä ja saattavat euromääräisesti kuulostaa varsin suurelta.

Suhteessa eläkevastuuseen eli luvattuihin eläke-etuuksiin eläkevarojen määrä on vain noin kolmannes. Tilannetta ei helpota se, että eläkemenot ovat jo joitakin vuosia sitten ylittäneet maksutulojen määrän ja syntyvyys on romahtanut. Eläkevarojen merkitys menoja ja tuloja tasaavana puskurina sekä tarve varallisuuden kasvattamiseksi sijoitustuottoja parantamalla on viime aikoina korostunut entisestään.

Riskiä siirretty vakuutetuille – suuntaus kohti maksuperusteisia eläkkeitä

Meillä työeläke on kauttaaltaan etuusperusteinen. Suomessa eläkevarat ja niille saatava tuotto vaikuttavat eläkemaksun tasoon eikä maksussa oleviin eläkkeisiin. Pohjoismaisen hyvinvointivaltion mallimaana tunnetussa Ruotsissa käytäntö on jo toinen. Lakisääteinen työeläke määräytyy maksuperusteisesti, joka tarkoittaa, että maksu on kiinnitetty, mutta etuudet joustavat.

Suurimmassa osassa maita lakisääteinen eläke on kylläkin etuusperusteinen, mutta sitä täydentävissä lisäeläkkeissä etuusperusteisuus näyttää olevan katoavaa kansanperinnettä. Parhaillaan Alankomaissa on käynnissä mittava rakenneuudistus, joka muuttaa täysin rahastoidun alakohtaisiin ratkaisuihin pohjautuvan työeläketurvan kertaheitolla etuusperusteisesta maksuperusteiseksi vuoteen 2028 mennessä.

Eläkeindekseissä kirjavuutta – jopa yllättävyyttä

Eläkettä nauttivalle on myös olennaista, miten eläkkeen arvosta huolehditaan. Työeläkkeiden indeksitarkistukset muissa maissa perustuvat yleisimmin joko hintaindeksin muutokselle tai yhdistelmäindeksille, jossa hinta- ja palkkaindeksille on määritelty tietty paino, kuten Suomen työeläkeindeksille.

Indeksitarkistuksiin saattavat hintojen ja palkkojen kehityksen lisäksi vaikuttaa myös muut tekijät, kuten talouden kehitys tai väestön ikääntyminen. Tähän ryhmään kuuluvat maat, joissa on käytössä erilaisia sopeutusindeksejä, kuten Ruotsi ja Saksa.

Suomessa eläkevarat ja niille saatava tuotto vaikuttavat eläkemaksun tasoon eikä maksussa oleviin eläkkeisiin.

Mika Vidlund, yhteyspäällikkö, Eläketurvakeskuksen, suunnitteluosasto. Kuva: Karoliina Paatos.

Täysin rahastoivissa järjestelmissä indeksointi on sidoksissa eläkerahaston tuottoihin ja vakavaraisuuteen, kuten Alankomaissa ja Tanskassa. Ne ovat ikään kuin pitkäaikaisia säästöjä ja sijoituksia.

Jossain ollaan puolestaan solidaarisia. Italiassa ja Itävallassa indeksejä käytetään myös eläketulojen tasaamisen välineenä, sillä indeksitarkistuksia sovelletaan täysimääräisesti vain määrätyn tulorajan alittaviin eläkkeisiin.

Indeksointisääntö vaikuttaisi olevan avokätisintä Britanniassa, missä lakisääteistä eläkettä tarkistetaan niin sanotulla paras kolmesta menetelmällä (triple lock). Eläkkeitä indeksoidaan joko hintojen, palkkojen tai 2,5 prosentin mukaan riippuen mikä näistä on korkein.

Lopputulos on käteen jäävän eläkkeen osalta toinen, eikä suinkaan solidaarinen, koska samalla pienituloisten eläkeläisten verotusta on kiristetty. Hallitukseen kohdistuukin kritiikkiä, että se antaa yhdellä kädellä rahaa ja ottaa toisella pois.

Suomessa vahva, yksinkertainen ja kattava eläkejärjestelmä

Suomessa eläketurva koostuu pääasiallisesti kaikille pakollisesta lakisääteisestä eläkkeestä. Työeläkkeestä on muodostunut pääasiallinen turva, kun taas Kelan eläkkeet täydentävät toimeentuloa ja tarjoavat vähimmäiseläketurvan.

Toimiala- tai työnantajakohtaisten lisäeläkkeiden sekä yksilöllisten lisäeläkevakuutusten merkitys on meillä vähäistä toisin kuin monessa muussa maassa.

Suomessa työeläke on etuusperusteinen, eli eläke maksetaan luvatun suuruisena ja tarvittavat varat kerätään pääasiassa työeläkemaksuina. Osa eläkemenojen kattamiseen tarvittavista varoista tulee osittain rahastoivan periaatteen mukaisesti eläkerahastoista.

Suomen eläkejärjestelmä on pärjännyt kansainvälisissä vertailuissa melko hyvin. Suomalainen käytäntö, jossa työeläke käytännössä tarjotaan yhdestä järjestelmästä, on silti kansainvälisesti melko harvinainen.

Keskimääräinen vanhuuseläke on vertailujen keskitason paremmalla puolella. Rahoituspohjan osalta tilanne näyttää haastavammalta. Eläkemenot ylittävät EU:n keskimääräisen tason ja väestön ikärakenne on monia muita Euroopan maita haastavampi. Suomessa on säännöllisesti ja pitkäjänteisesti kehitetty ja ylläpidetty nykyistä eläketurvan rakennetta.

Mika Vidlund, yhteyspäällikkö
Eläketurvakeskus, suunnitteluosasto

Lisää aiheesta Eläketurvakeskuksen sivuilla:
www.etk.fi/tyo-ja-elakkeet-ulkomailla/kansainvalista-vertailutietoa

Eläkeläisten osaaminen hyötykäyttöön yrittäjänä

Eläkkeelle jäämisen myötä taakse jää pitkä työura, kohtaamiset asiakkaiden ja yhteistyökumppaneiden kanssa sekä työyhteisö. Uudenlaisessa arjessa voi syntyä tunne, että työelämässä kertynyttä laajaa osaamista voisi vielä hyödyntää jotenkin. Suomen Yrittäjäopistolla on käynnissä kevään ajan maksuton koulutus yrittäjyydestä kiinnostuneille eläkeläisille. Koulutuksessa pääsee pohtimaan omia yrittäjyysvalmiuksia, ideoimaan osaamisen jakamista ja suunnittelemaan yritystoimintaa joko yrittäjänä tai kevytyrittäjänä.

”Vanhuuseläkkeellä yrittäjänä toimivilta ei peritä YEL-maksua, joka muutoin on yrittäjillä kuukausittainen kulu.”

Työuran jatkaminen yrittäjänä tai kevytyrittäjänä

Eläkkeeltä yrittäjäksi -koulutus on syntynyt tarpeeseen saada eläkeläisten laaja osaaminen ja hiljainen tieto hyötykäyttöön. Monilla aloilla vallitsee työntekijäpula ja eläkeläisillä on paljon työelämän tarvitsemaa vankkaa osaamista. Työuran jatkaminen yrittäjänä tai kevytyrittäjänä voi olla luonteva jatkumo hyödyntää omaa osaamistaan. Ajatus mahdollisuudesta ansaita hieman lisätuloja oman eläkkeen päälle voi olla myös mieluisa. Vanhuuseläkkeellä yrittäjänä toimivilta ei peritä YEL-maksua, joka muutoin on yrittäjillä kuukausittainen kulu. Myös verotuksessa on etunsa. Vanhuuseläkkeellä oleva voi työskennellä rajoituksetta ilman ansiorajaa.

Itselle mieluisasta tekemisestä yritystoimintaa

Eläkkeeltä yrittäjäksi -koulutuksessa pääsee ideoimaan, miten kertynyttä osaamista voisi hyödyntää yrittäjänä tai kevytyrittäjänä. Liiketoimintaa voi lähteä suunnittelemaan oman harrastuksen ympärille tai hyödyntää vankkaa työelämässä kertynyttä asiantuntija-osaamista yritystoiminnan aloittamisessa. Koulutus auttaa kirkastamaan liikeideaa ja hahmottamaan suunnitelmia sekä tekemään alustavia kannattavuuslaskelmia.

Eläkkeeltä yrittäjäksi -koulutus on suunnattu kaikille eläkkeellä oleville, jotka haluavat pohtia omia yrittäjyysvalmiuksiaan ja ideoida yritystoiminnan käynnistämistä. Koulutuksessa voi keskittyä ottamaan haltuun yritystoiminnan perusasioita tai vaihtoehtoisesti voi suuntautua pohtimaan voisiko omaa asiantuntemusta jakaa neuvontapalvelun muodossa. Lisäksi voi päivittää digitaitojaan ajan tasalle, jotta yrityksen käynnistäminen sujuisi vaivattomammin.

Liikeidean kirkastamista yhdessä ohjaajan kanssa

Koulutus on käynnistynyt loppusyksystä 2023 ja osallistujilta saadun palautteen perusteella koulutus on ollut hyödyllinen. Mukaan on lähtenyt niin koulutusalan asiantuntijoita kuin kädentaitoalojen osaajia. Koulutuksen suosio on yllättänyt, ja koulutuspaikat ovat täyttyneet nopeasti tietoisuuden levitessä.

– Koulutukseen on voinut lähteä pohtimaan omia yrittäjyysvalmiuksiaan ja hankkimaan lisätietoa, vaikkei oma liikeidea olisi vielä täysin kirkkaana. Koulutuksessa mukana olevat ovat pitäneet hyödyllisenä juuri sitä, että oman ohjaajan kanssa on voinut käydä keskusteluja ja täsmentää liikeideaa, kertoo Eläkkeeltä yrittäjäksi -koulutuksen projektipäällikkö **Johanna Kokkomäki**.

Verkko-opiskelua mistä ja milloin vain

Koulutus on täysin maksuton ja se suoritetaan kokonaan verkossa. Osallistua voi siis mistä vain. Jos verkko-opiskelu on ollut uutta, oma vastuuohjaaja on auttanut siinä alkuun. Ohjaus kuuluukin kiinteänä osana koulutukseen. Opiskella voi oman aikataulun mukaisesti, ja juuri niitä sisältöjä, jotka kiinnostavat. Verkko-opinnoissa voi lisätä osaamistaan esimerkiksi yrittäjyyden eri muodoista, talousasioista tai digimarkkinoinnin perusteista. Koulutuksen kesto on 4–6 kuukautta.

Yrittäjänä eläkkeellä voi olla työelämässä mukana juuri niillä ehdoilla ja sen verran kuin itse haluaa. – Koulutus voi madaltaa kynnystä yrityksen perustamiseen, ja sen pohjalta on helppoa lähteä etsimään lisätietoa. Jos yrittäjyyteen on pienikin kiinnostus, kannattaa lähteä selvittämään sitä polkua hieman tarkemmin, kannustaa Kokkomäki.

Kiinnostuitko yrittäjyyden koulutusmahdollisuuksista?
Yhteystiedot osoitteessa: www.syo.fi/koulutukset/elakkeelta-yrittajaksi

Johanna Kokkomäki
yritystoiminnan kouluttaja,
projektipäällikkö
Suomen Yrittäjäopisto
Kuvat: Suomen Yrittäjäopisto

Johanna Kokkomäki, yritystoiminnan kouluttaja, projektipäällikkö.

Eläkkeeltä yrittäjäksi -koulutus

- Valtakunnallinen verkkokoulutus
- Koulutuksen kesto 4–6 kuukautta
- Koulutus on osallistujalle maksutonta
- Koulutuksen sisältö on räätälöity jokaisen osallistujan tarpeiden mukaan.
- Suomen Yrittäjäopisto on valtakunnallinen aikuiskouluttaja, joka järjestää koulutusta verkossa sekä usealla eri paikkakunnalla.
- Koulutus on rahoitettu Euroopan unionin elpymis- ja palautumistukivälineellä (RRF), joka on EU:n elpymisvälineen (Next Generation EU) suurin ohjelma. Rahoituksen on myöntänyt Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus. Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskuksen toimintaa ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö.

Keho ja mieli – Pirkko Lahti lehtemme kolumnistiksi

Meillä on ilo ilmoittaa, että Pirkko Lahti, psykologi, Suomen Mielenterveysseuran pitkäaikainen toiminnanjohtaja (1983–2006) ja yhteiskunnallinen vaikuttaja aloittaa Eläkkeensaaja-lehden kolumnistina.

Lahti (s. 1941) on koulutukseltaan psykologi, psykoterapeutti ja filosofian lisensiaatti. Häntä on tituleerattu koko kansan terapeutiksi ja hän onkin suosittu luennoitsija. Lahti on niitä harvoja, jotka ovat sekä teorian että käytännön ihmisiä.

Pirkko Lahti kuvaa Speakersforum-puhujatoimiston sivulla olevassa esittelyssään kehon ja mielen yhteyttä näin:

– Kun ihminen tekee jotain aivan muuta, ottaa ikään kuin lomaa ongelmasta, psyyke jäsentää ongelmaa eteenpäin. Alitajunta tekee töitä, vaikka muodollisesti tekisimmekin jotain muuta. Ratkaisu kypsyy silloin hiljalleen.

Harva tietää, että Pirkko Lahti on myös ITE-taiteilija[1]. Maaseudun sivistysliitto MSL:n sivustolla esitellään ITE-taidetta ja -taiteilijoita. MSL:n hankekoordinaattori **Heini Heikkilä** kertoo siellä Lahden taiteen tekemisen taustoista:

– Monissa veistoksissa on kantaaottavuutta. Tien vieressä seisoo puuveistos Androgyyni, jonka toinen puoli on nainen ja toinen mies. Pirkko Lahti ei äitinsä tavoin arastele rakennustöitä tai moottorisahaa ja on itse tehnyt mökille paitsi veistoksia, myös piharakennuksia.

Pirkko Lahden ITE-taiteeseen voi tutustua Maaseudun sivistysliiton sivulla: msl.fi/itetaide/artist/pirkko-lahti

1 ITE = itse tehty elämä, ITE-taide on itseoppineiden taiteilijoiden arjen ympäristöissä syntyvää taidetta

Anneli Velho

Isokokoiset toteemit Pirkko Lahti on muotoillut sähkökäyttöisellä moottorisahalla. Kuva: Heini Heikkilä, Maaseudun Sivistysliitto, ITE Uusimaa -hanke.

Pirkko Lahti osti vanhan, siirrettävän muuntajan ja rakennutti siitä tähtitornin. Sen yläkerran ikkunasta on mukava katsella yötaivasta. Tähtitornin alakerrassa on kuntosali. Kuva: Heini Heikkilä, Maaseudun Sivistysliitto, ITE Uusimaa -hanke.

Lakihelppi

Hanki juristin tarpeisiisi laatima asiakirja edullisesti, etänä ja ilman ajanvarausta.
Lakihelpillä saat juristin **henkilökohtaista lakiapua** helposti, nopeasti ja kiinteällä hinnalla.

Suosituimmat palvelumme

Testamentti 200 €

Testamentti ja juristin puhelinaika 300 €

Edunvalvontavaltuutus 195 €

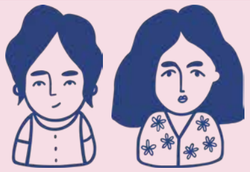

-20% alennusta lakipalveluista

Eläkkeensaajien Keskusliiton jäsenenä saat 20 % alennukseen Lakihelpin kiinteähintaisista lakipalveluista osoitteessa **lakihelppi.com**
Hyödynnä etu syöttämällä tilauksen yhteydessä Lisätiedot-osioon koodi: EKL

KOLUMNI

KUVA: ANNELI VELHO

Palvelun merkitys

Aikoinaan ennustettiin, että 2000-luku tulee olemaan palvelujen kultakautta. Onhan se sitä, mutta miten määritellään palvelu? Julkisissa palveluissa ei juuri ylletä henkilökohtaiseen palveluun, paitsi sosiaali- ja terveydenhuollossa. Ruokakaupoissakin asioimme itsepalvelukassoilla.

Joskus huvittaa, kun ei-varakkaissa maissa on parempi palvelu. Muistelen vaikka Turkin bussiliikennettä. Siellä jopa sadan metrein välein autettiin mummon tai papan tavarat autoon ja nyssäköitä riitti. Täällä bussit ottavat matkustajia kyytiinsä vain pysäkeillä ja niitä on harvassa ainakin maaseudulla.

Henkilökohtaista palvelua on anottava. Kansalaisen on tilattava aika poliisiin, verovirastoon ja pankkeihin. Henkilökunnan aika on budjetoitu muihin töihin ja asiakas tuntuu olevan häiriö arjessa. Melkein pitää jo pyytää anteeksi sitä, että hoitaa asioitaan heillä, vaikka nuo asiat sinne kuuluvatkin. Hyvä kohtelu ja palvelu kuitenkin rakentaisivat itsetuntoa.

Pankit ovat enää auki vain tunnin tai pari kertaa viikossa. Asiakaspalvelun lähtökohta on kuitenkin se, että palvelu on asiakasta varten, ei niin, että pankki päättää, milloin se voi palvella.

Eräällä helsinkiläisellä pankilla on vain yksi pankki auki käteisrahojen vastaanottamista ja viemistä varten. Eläkkeen maksupäivinä, satoi vettä tai lunta, sen ulkopuolella on useiden kymmenien metrien pituinen jono eläkeläisiä jonottamassa sisäänpääsyä ja omia rahojaan. Ei ole istuinpaikkaa tai lämmintä suojaa, vain kadulla seisoskelu. Silloin sentään pääsee pankkiin sisälle, muulloin ovet ovat kiinni. Hortto Kaalo -orkesteri lauloi aikanaan: ...miksi ovet ei aukene meille... Voimme nyt yhtyä lauluun.

Jos sinulla ei ole pankkitunnuksia, et pääse edes katsomaan tilejäsi. Tapaamisajan varaaminenkin vaatii sotutunnukset. Eräs pankki mainostaa kaupan yhteydessä tapahtuvaa pankkiasiointia. Viimeksi jonotin siellä kaksi ja puoli tuntia. Jos et osaa käyttää verkkomaksusysteemiä, niin joudut maksamaan joka laskusta kuusi euroa lisää. Totta kai palvelu maksaa, mutta onko oikein, että pankit määrittävät maksamistapojamme?

Tietänet, että pankit maksavat nyt korkoa tililläsi seisottamalle rahallesi? Eivät ne siitä kerro, jos et käy sitä kysymässä. Eläkeläisten tileillä seisovat rahat ovat korottomina toimineet pankkien sijoituspääomana. Hyöty on kertynyt pankeille, ei asiakkaille.

Erityisesti minua harmittaa se, että valtio on sitonut meidät kansalaiset asioimaan julkisissa palveluissa pankkitunnusten avulla. Et pääse Kelan omakantaan tai verohallintoon ilman pankkitunnuksia. Omaishoitajana et voi tutustua puolisosi sairaustietoihin, jos hänellä ei ole pankkitunnuksia. Puoliso voi olla kykenemätön itse katsomaan tietojaan, joten pankkitunnukset eivät häntä huoleta. Omaisen on kuitenkin selvittävä jotenkin puolisonsa hoidosta.

Eikö kansalaisille voisi olla jotkut sellaiset tunnukset, jotka eivät ole sidottu yksityisyrittäjiin eli pankkeihin? Mehän olemme korkean digimaailman osaajia.

Meistä vanhuksista puhutaan juhlapuheissa kauniisti, mutta arki on toista. Olemme kuulemma henkinen voimavara ja kehittäneet maata. Silti olemme nyt menoerä, vaikka maksamme veromme ja maksamme hyvistä ja huonoista palveluista kuten työssäkäyvätkin. Osallistumme kulttuuririentoihin ja ylläpidämme lipputulojen kautta konsertteja, teatteria ja urheilua. Ostamme ruokamme ja muutakin sekä syömme ravintoloissa!

Nämä asiat ovat kaikkien tiedossa ja niistä on kerrottu monet kerrat. Miksi nelikymppiset julkisen hallinnon työntekijät ja kehittäjät eivät reagoi? Tiedän, vastaus on: Ei ole rahaa. Hyvä palvelu ei vaadi rahaa, vaan asennetta ja halua toimia.

Kahden ihmisen kohtaaminen on tiedon ja tunteen siirtoa. Hauraan vanhuksen tarinan pitäisi koskettaa ja synnyttää halun auttaa. Kun viimeksi ostin jonkin vempeleen ja kysyin, miten se toimii, minua kehotettiin menemään nettiin ja hakemaan käyttöohjeet sieltä. Yrityksen ja erehdyksen kautta opin koneeni käyttäjäksi. Näinhän me vanhukset usein toimimme, mutta joskus on pakko saada faktatietoja vaikkapa sairauksistaan. Eikös niin?

Suomen kielen oppimista ja mukavia kohtaamisia

Suomen Pakolaisavun Puhutaan-ryhmissä vapaaehtoiset auttavat maahanmuuttaneita oppimaan suomea. Eläkkeellä olevat vapaaehtoiset kertovat, että ryhmissä kerrotaan myös hauskoja juttuja ja opitaan eri kulttuurien tavoista. Jokainen voi tukea maahanmuuttaneiden kotoutumista puhumalla heidän kanssaan suomea.

Ikkunasta avautuu näkymä hämärtyvään talvi-iltaan ja kauppojen valoihin. Vuosaaren kirjaston kokoushuoneessa on keskittynyt tunnelma: suomen kielen Puhutaan-ryhmä on paikalla.

Vapaaehtoinen Puhutaan-ohjaaja **Hannele Fuhrmann** kirjoittaa sijaintia kuvaavia sanoja taululle.

– Missä on lunta? Fuhrmann kysyy.

– Maassa, ulkona, hänelle vastataan.

Paikalla on yksitoista suomea harjoittelevaa maahanmuuttanutta ja muutama suomalainen vapaaehtoinen.

– Oikein. Voi sanoa myös, että lunta on joka paikassa, Fuhrmann toteaa.

Seuraavaksi jakaudutaan pienempiin ryhmiin, katsotaan karttaa ja harjoitellaan reittien kuvaamista ja neuvontaa. Vilkas puheensorina täyttää huoneen.

– Minä menin S-markettiin. Kävelin kaksi korttelia, yksi osallistujista kuvailee.

Ryhmän osallistujat ovat kotoisin monelta mantereelta. Puhutaan-toiminta sopii maahanmuuttaneille, jotka osaavat jo jonkin verran suomea. Toimintaa suunnitellaan osallistujien toiveiden ja tarpeiden pohjalta. Keskustelut, harjoitukset ja pelit vahvistavat erityisesti puhutun suomen taitoa.

Kiinnostavia kohtaamisia ja yhdessä oppimista

Vuosaaren Puhutaan-ryhmän vapaaehtoisista kolme on eläkeläisiä. Yksi heistä on **Sisse Grünn**, joka kertoo nähneensä kirjaston aulassa Puhutaan-ryhmän ilmoituksen. Hänellä on aiempaa kokemusta vapaaehtoistyöstä lukumummina lähikoulussa. Grünn kuvailee itseään apulaisvapaaehtoiseksi, sillä hän ei ikänsä puolesta suunnittele ryhmäkertoja, mutta on mukana niiden toteutuksessa.

– Olen mukana kykyjeni mukaan ja aina kun mahdollista. Me olemme kaikki täällä vapaaehtoisesti, ohjaajat ja osallistujat.

Algerialainen **Hamza Akab** opiskelee suomea kurssilla ja on päiväkodissa työharjoittelussa. Hän on kolmatta kertaa mukana Vuosaaren Puhutaan-ryhmässä.

– Tykkään ryhmästä, koska siinä on paljon opiskelijoita. Me kaikki opimme ja yritämme puhua suomea. Opettajat ovat hyviä. Yritän oppia joka päivä. Olen sanonut kaverilleni, että hänenkin pitäisi tulla ryhmään. Hän sanoi ensin tulevansa, mutta tänään hän kertoi olevansa väsynyt. Sanoin, että tämä on tosi hyvä ryhmä oppia suomea.

Eläkkeellä oleva Fuhrmann on toiminut Puhutaan-vapaaehtoisena syksystä 2022 lähtien.

– Tämä on älyttömän kivaa ja virkistävää toimintaa. Tutustuu mukaviin ihmisiin, kuulee hauskoja juttuja, oppii eri kulttuurien tavoista. Osallistujat vaihtelevat, mutta aina on joku kantaporukka, jota näkee enemmän. Lähtömaiden kirjo on ollut valtava.

Fuhrmannin mielestä Puhutaan-toimintaa tarvitaan, koska maahanmuuttaneilla ei ole tarpeeksi tilaisuuksia puhua Suomea. Olisi kuitenkin paremmin, jos he voisivat vahvistaa kielitaitoa osana arkeaan.

– Toivon, että suomalaiset juttelisivat maahanmuuttajille suomen kielellä. Voisi jutella naapurin kanssa tai vaikka kauppajonossa, aina kun on tilaisuus.

Hamza Akabin (vasemmalla) mielestä suomen oppiminen ei ole vaikeaa, koska hän pitää opiskelusta. Kuva: Kaisa Honkala.

Eläkeläisenä vapaaehtoisuran huipulla

Suomen Pakolaisavulla on yli 120 aktiivista vapaaehtoista ja erilaisia vapaaehtoistehtäviä. Suomiluotsit tarjoavat kotoutujille räätälöityä tukea esimerkiksi asioinnissa tai harrastuksen aloittamisessa. Työelämämentorit neuvovat maahanmuuttaneita työnhaussa. Globaalikasvattajat kertovat kansainvälisestä pakkomuutosta koululuokille. Vapaaehtoisten ohjaamista Puhutaan-ryhmistä neljä toimii pääkaupunkiseudulla ja yksi verkossa. Viime vuonna ryhmätapaamisiin osallistui 433 maahanmuuttanutta.

Vantaan Tikkurilan Puhutaan-ryhmä on juuri aloittanut toimintansa, ja **Lea Taivalsaari** on yksi sen vapaaehtoisista ohjaajista. Taivalsaari on tehnyt vapaaehtoistyötä maahanmuuttaneiden parissa vuodesta 2015 lähtien. Silloin hän oli jäänyt hiljattain eläkkeelle ja pian sen jälkeen leskeksi. Hänen kulmilleen Vuosaaressa perustettiin vastaanottokeskus turvapaikanhakijoille, joita tuli Suomeen vuonna 2015 poikkeuksellisen paljon. Kun aikuiset turvapaikanhakijat opiskelivat Suomea, Taivalsaari leikitti lapsia Punaisen Ristin vapaaehtoisena ja opetti heille kieltä siinä sivussa.

Loppuvuonna 2023 Taivalsaari ilmoittautui Pakolaisavun vapaaehtoiskoulutukseen. Hän halusi tehdä arvojensa mukaista toimintaa ja tavata kaikenikäisiä ihmisiä. Taivalsaaren mukaan Puhutaan-tehtävä tuntui hänen kokoiseltaan, eikä siinä tarvinnut olla kulttuuriltaan nuorempi kuin onkaan.

– On kiva, että pärjään boomerina Tikkurilan ryhmässä. Meissä eläkeläisissä on enemmän potentiaalia kuin poliitikot ja toimittajat haluavat ymmärtää. On kokemusta, koulutusta ja näkemyksellisyyttä vaikka mihin. Eikä vähiten vapaaehtoistyön kentällä. Etsivä löytää tehtävän, minäkin löysin. Taidan olla vapaaehtoistyössä urani huipulla, Taivalsaari pohtii.

”Parempi sytyttää kynttilä kuin kirota pimeyttä”

Ensimmäinen kerta Puhutaan-vapaaehtoisena oli Taivalsaarelle hyppy tuntemattomaan. Hän arvelee, että uudessa ryhmässä kaikkia jännitti hyvällä tavalla. Maahanmuuttaneiden korkea motivaatio oppia kieltä teki Taivalsaareen vaikutuksen. Moni sanoi rakastavansa Suomea ja osalla oli jo vaikuttava kielitaito.

– Porukan sinnikäs yrittäminen ja toistensa tsemppaaminen puhuttelee minua. Opiskelijat ovat ystävällistä joukkoa. He tekevät myös kysymyksiä, eivät ota kaikkea annettuna. Se ilahduttaa.

Kerran Taivalsaareen teki vaikutuksen nuori nainen, joka ilmaisi vaikean, filosofisen ajatuksen ystävyydestä suomeksi. Toinen kiinnostava kokemus liittyi keskusteluun talvesta.

– Nuori herrahenkilö piirsi paperille jäätä ja siihen reiän. Hän kertoi, kuinka monta sekuntia pystyi siellä olemaan. Me vapaaehtoiset opetimme uuden sanan eli avannon ja kerroimme, että aina pitää olla kaveri mukana avantouinnissa. Siinä opittiin sekä kieltä että terveystietoa. Nyt kuuluu asiaan kysyä tältä mieheltä, kuinka monta sekuntia viimeksi jaksoit olla hyytävässä vedessä.

Taivalsaari kertoo, että hänen taustansa on ohjannut häntä vapaaehtoistyön pariin, niin äidin evakkotien muistot kuin Taivalsaaren oman työuran kokemukset. Hän työskenteli vuosia kirkkohallituksen diakonian ja yhteiskuntatyön osastolla.

– Siellä sisäistyi se, kuinka tärkeää on, ettei tehdä asioita ihmisen puolesta – ylhäältä ylimielisesti tarkkaillen – vaan kuljetaan rinnalla, tarjotaan tietoa ja tukea. Edesmennyt ystäväni oli kirkon ensimmäinen pakolaistyön sihteeri. Hänen kannustuksensa vapaaehtoistyöhön maahanmuuttajien verkostoissa oli minulle korvaamatonta.

Taivalsaarta askarruttaa yhteiskunnallisen keskustelun kärjistyminen. Hän toivoo, että ihmisillä olisi halua kuunnella ja ymmärtää erilaisia Suomeen muuttavia ihmisiä, jotka tuovat maahan luovuutta ja tekevät töitä, joihin suomalaisten kädet eivät riitä.

– Tahdon raivata tilaa muualta tulijoille. Vaikka etanan askelen kerrallaan. Yksi mottoni on: parempi sytyttää kynttilä kuin kirota pimeyttä. Se on kyllä monesti hirveän vaikeaa.

VINKKEJÄ SINULLE, JOKA HALUAT AUTTAA MAAHANMUUTTANEITA KOTOUTUMAAN

- Jos kohtaat maahanmuuttaneita, puhu heidän kanssaan suomea. He kertovat kyllä, jos eivät ymmärrä.
- Keskustelu voi alkaa vaikka säästä tai muista arkisista asioista. Ehkä löydätte jotain, mikä yhdistää teitä.
- Kun kohtaat ihmisiä, joille suomi on uusi kieli, yritä puhua selkeästi ja käyttää helppoja sanoja.
- Vältä oletuksia ulkonäön perusteella. Tutustu ihmiseen ja kuuntele, mitä hänellä on sanottavana.
- Kiinnostaisiko sinua vapaaehtoistehtävä maahanmuuttaneiden parissa? Voit etsiä tietoa lähelläsi toimivista järjestöistä. Tietoa Pakolaisavun vapaaehtoistyöstä löydät järjestön verkkosivuilta: pakolaisapu.fi/vapaaehtoistyo

Teksti ja kuvat: Kaisa Honkala, Suomen Pakolaisapu

Suomen Pakolaisapu ry

Suomen Pakolaisapu ry on Suomen suurin pakkomuuttoon liittyviin kysymyksiin erikoistunut asiantuntijajärjestö. Pakolaisapu auttaa ihmisiä toipumaan konflikteista ja kotoutumaan uusiin yhteiskuntiin Suomen lisäksi Etiopiassa, Myanmarissa ja Ugandassa.

Pakolaisavun kotimaan toiminta painottuu paenneiden ja maahanmuuttaneiden selviytymis- ja sopeutumiskyvyn tukemiseen ja työllisyyden edistämiseen sekä hyvien väestösuhteiden vahvistamiseen.

Lue lisää:
pakolaisapu.fi